

Pensionsavgångar inom statsförvaltningen

Statistikrapport 2017

SPV

Statens tjänstepensionsverk

Innehållsförteckning

Förord	sid 5
1. Pensionsavgångar inom statsförvaltningen	sid 7
1.1 Förutsättningar för statistikuppgifterna	sid 7
1.2 En överblick av beviljade pensioner 2011 till 2016	sid 7
2. Nya pensioner under 2011 till 2016	sid 9
2.1 Ålderspension	sid 9
2.2 Sjukpension	sid 17
2.3 Pensionsersättning inklusive särskild pensionsersättning	sid 20
2.4 Delpension	sid 22
3. Medianålder vid pensionering	sid 27
4. Anställda och beviljade ålderspensioner vid 67 år eller äldre	sid 30
5. Framtida uttag av ålderspension	sid 33

Förord

SPV har tillgång till ett unikt datamaterial kring hur de statligt anställda avslutar sin tid som yrkesverksamma. Varje år lämnar vi en rapport till regeringen med en genomgång av statistik om pensionsavgångar. Här finns det möjlighet att ta del av den rapporten.

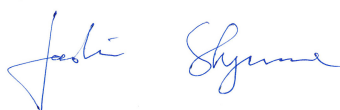
När tar man ut sin pension? Detta blir i allt större utsträckning ett personligt beslut. Det är en trend som varit tydlig i ett flertal år. För tio år sedan tog hälften ut sin ålderspension den månad då man fyllde 65. Så sent som 2011 valdes denna tidpunkt av över en tredjedel (34 procent) av de anställda. Denna andel har minskat kraftigt och 2016 var det knappt en av fem (19 procent) som tog ut pensionen denna månad. En majoritet (52 procent) arbetar efter 65-årsdagen. Under de senaste åren har vi dock kunnat se att den andel som tar ut pensionen före 65-årsdagen ökar.

Det finns andra intressanta observationer att göra kring valet av tidpunkt. Tittar vi istället på avgångsålder per månad kan det noteras att det fortfarande är allra vanligast att gå den månad man fyller 65 – men nästan lika vanligt är att gå den månad man fyller 67. En betydande andel jobbar därigenom så länge de ”får” (arbetsgivare och arbetstagare kan förstås komma överens om att senarelägga pensionen ytterligare – och den andel som tar ut pensionen efter 67 ökar påtagligt.). Vi har även studerat skillnaden i avgångsålder med avseende på lönenivå. Det är betydligt vanligare att anställda med en högre lön arbetar efter 65 än de som har haft en lägre lön.

Vad gäller sjukpensioner kan man konstatera att nästan alla som har tagit ut sjukpension har haft en period med över 90 dagars sjukskrivning. Få erhåller sjukpension utan föregående längre sjukdomsperiod. Det väcker frågor om hur det kommer att bli i framtiden med nybeviljade sjukpensioner. Antalet nya sjukpensioner har visserligen minskat sedan 2013 men samtidigt är det sedan några år ett ganska kraftigt ökande antal anställda som har en lång sjukskrivningsperiod. Kommer detta att innebära att sjukpensionerna vänder upp igen?

Våra data ger upphov till andra frågor om framtiden. Vi kan konstatera att det antal personer som under året uppnår sin pensionsålder ökar fram till 2021 och därefter är relativt oförändrat under några år. Men vi har också sett att många slutar vid en annan ålder än den ordinarie pensionsåldern. Om vi tar hänsyn till sannolikheten att avgå vid en viss ålder så förändras därför bilden. Vi kan då göra en grov prognos med innebörden att avgångarna under ett par år ökar snabbt, toppar redan år 2019-2020, och därefter viker nedåt igen.

Det finns många andra uppgifter att hämta i denna rapport kring pensionsavgångar inom statsförvaltningen för den som är intresserad av ytterligare fördjupning.

Joakim Stymne
Generaldirektör, SPV

1. Pensionsavgångar inom statsförvaltningen

1.1 Förutsättningar för statistikuppgifterna

SPV lämnar varje år uppgifter till regeringen om beviljade pensioner inom statsförvaltningen. Dessa statistikuppgifter gäller endast för statligt anställda vars arbetsgivare var obligatoriska medlemmar hos Arbetsgivarverket när pensionerna beviljades.

Myndigheterna och affärsverken kan grupperas utifrån deras verksamheter efter den internationella klassifikationen Classification of the Functions of Government (cofog). Klassifikationen har tio huvudgrupper men Arbetsgivarverket har reducerat antalet till sju genom att slå ihop några av grupperna. Vi har valt att utgå från dessa sju grupper i denna rapport.

I rapporten har vi sammanställt information om nybeviljade och löpande pensioner.

- De nya pensionerna är beviljade mellan 1 januari och 31 december under respektive år och redovisas när första utbetalning skett. Personer som haft en beviljad sjukpension på heltid eller pensionsersättning och som fyllt 65 år under året, finns inte med som nybeviljade ålderspensionärer. Delpensionärer och sjukpensionärer på deltid som under året beviljats ålderspension, finns däremot med både som delpensionär/sjukpensionär på deltid och som nybeviljad ålderspensionär.
- De löpande pensionerna började betalas ut före det aktuella året och fortsätter att betalas ut efter den 1 januari under det aktuella året. Däremot kan den löpande pensionen upphöra senare under det aktuella året. I de redovisade löpande pensionerna ingår inte ålderspensioner. De löpande pensionerna redovisas enbart med en överblick i tabellen 1.2.2 nedan.

I rapporten används medianen som centralmått. Till exempel visar medianåldern brytpunkten där hälften av personerna är yngre och hälften är äldre vid första utbetalningen av pensionen.

1.2 En överblick av beviljade pensioner 2011 till 2016

Tabellerna nedan ger en överblick av hur många anställda som har beviljats pension under åren 2011 till 2016. I den första tabellen visas antalet nya pensioner som beviljats under respektive år.

Tabell 1.2.1 – Antal nya pensioner 2011 till 2016

Pension	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Delpension	1 457	1 363	1 282	1 237	1 202	1 080
Pensionsersättning	614	366	584	194	173	94
Sjukpension	227	234	296	280	244	225
Ålderspension	5 131	5 535	5 710	5 110	5 626	5 409
Totalt	7 429	7 498	7 872	6 821	7 245	6 808
Män	48 %	47 %	49 %	47 %	47 %	49 %
Kvinnor	52 %	53 %	51 %	53 %	53 %	51 %

Under samtliga av de senaste sex åren har det varit fler kvinnor än män som nybeviljats pension. Bland anställda i åldern 60 eller äldre, inom statsförvaltningen 2016, var 51 procent kvinnor och 49 procent män. Av de nya pensionerna beviljades nästan alla (drygt 97 procent) till anställda i åldern 60 år eller äldre. Det var knappt 3 procent av kvinnorna och lite drygt 2 procent av männen som var yngre än 60 år när de fick sina första utbetalningar.

Nästa tabell visar hur många som har en pågående utbetalning av respektive pensionsförmån vid ingången av varje år. När en person har fyllt 65 år upphör utbetalningen och ingår inte sedan i dessa löpande pensioner.

Tabell 1.2.2 – Antal löpande pensioner 2011 till 2016 exklusive ålderspensioner

Pension	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Delpension	4 157	3 825	3 465	3 021	2 742	2 508
Pensionsersättning	2 640	2 183	1 459	1 346	885	599
Sjukpension	7 219	6 350	6 173	5 251	4 302	4 155
Totalt	14 016	12 358	11 097	9 618	7 929	7 262
Män	40 %	39 %	37 %	38 %	37 %	37 %
Kvinnor	60 %	61 %	63 %	62 %	63 %	63 %

De löpande pensionerna fortsätter att minska för varje år och totalt minskade de med drygt åtta procent från föregående år. Det totala antalet har minskat med nästan 7 000 mellan 2011 och 2016. Antalet har nästan halverats under denna period.

Det har varit fler kvinnor än män som haft en löpande pension under alla dessa år mellan 2011 och 2016. Av de löpande pensionerna 2016 var det drygt 1 200 som upphörde senare under året på grund av att personen fyllde 65 år.

Arbetsgivarverket tar varje år in uppgifter över kompetenskategorierna för alla anställda inom statsförvaltningen. Dessa indelas i lednings-, kärn- och stödkompetens. I nedanstående tabell redovisas hur stor andel av nya pensioner, totalt för åren 2011 till 2016, som har beviljats till anställda inom respektive kompetenskategori. Fördelningen av kompetenskategorierna för alla anställda inom statsförvaltningen 2016 redovisas också.

Tabell 1.2.3 – Andel nya pensioner ackumulerat för åren 2011 till 2016 per kompetenskategori

Pension	Ledningskompetens	Kärnkompetens	Stödkompetens	Oklassade	Summa
Delpension	3,2 %	62,7 %	33,7 %	0,4 %	100 %
Pensionsersättning	8,7 %	40,8 %	49,7 %	0,8 %	100 %
Sjukpension	2,1 %	63,8 %	31,4 %	2,7 %	100 %
Ålderspension	6,0 %	62,8 %	30,1 %	1,1 %	100 %
Män	64 %	52 %	38 %	52 %	48 %
Kvinnor	36 %	48 %	62 %	48 %	52 %
Anställda inom statsförvaltningen	7 %	67 %	23 %	3 %	100 %

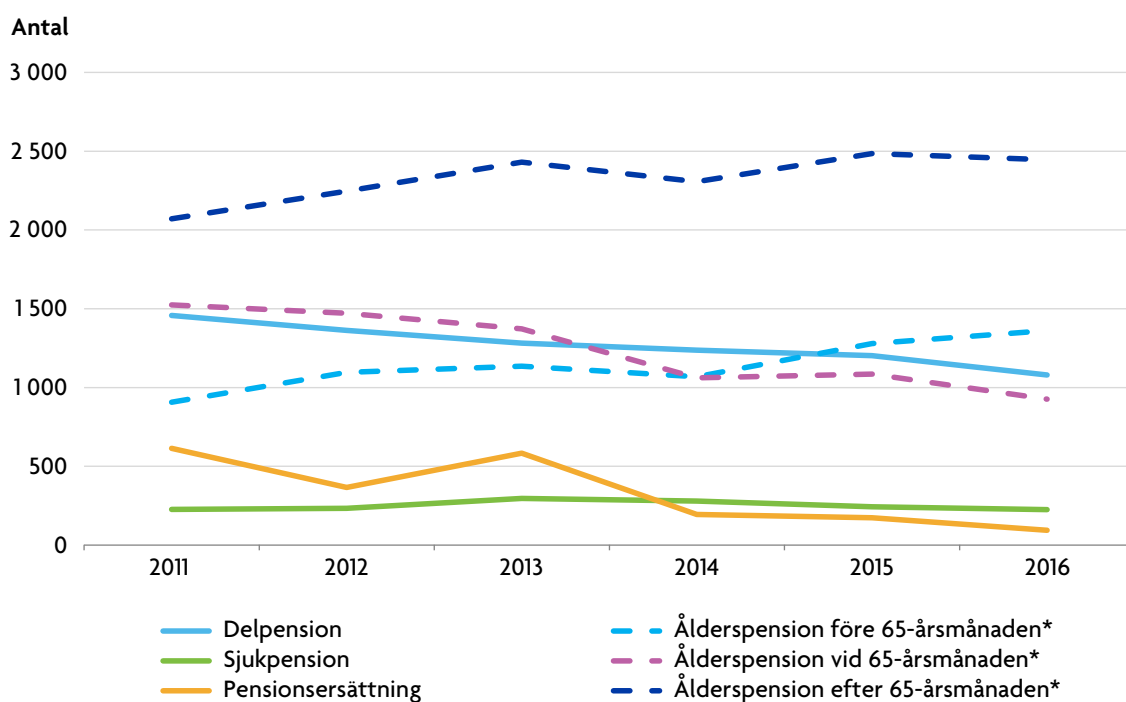
Män utgjorde en majoritet av de anställda som beviljats nya pensioner inom gruppen med ledningskompetens. Inom gruppen med stödkompetens var däremot kvinnor i majoritet. Förhållandet mellan andelen kvinnor och män var mer jämnt i gruppen med kärnkompetens.

När det gäller anställda som beviljats pensionsersättning har knappt 50 procent haft anställning med stödkompetens och drygt 40 procent med kärnkompetens. För övriga pensioner har det varit över 60 procent som haft anställning med kärnkompetens och drygt 30 procent med stödkompetens.

2. Nya pensioner under 2011 till 2016

I det här avsnittet fokuserar vi på de nybeviljade pensionerna av ålderspension, pensionsersättning, sjukpension och delpension. Diagram 2.1 visar utvecklingen av de nybeviljade pensionerna mellan 2011 och 2016. De heldragna linjerna visar utvecklingen totalt för varje pensionsförmån medan de streckade linjerna visar undergrupper av beviljade ålderspensioner.

Diagram 2.1 – Antal nya pensioner 2011 till 2016

*Endast beviljade ålderspensioner för de som haft en anställning med pensionsålder 65 år

Mellan 2011 och 2016 har antalet nybeviljade delpensioner, pensionsersättningar och beviljade ålderspensioner vid 65-årsdagen haft en nedåtgående trend. Antal nya sjukpensioner har varit någorlunda stabil över denna tidsperiod. Beviljade ålderspensioner före och efter 65-årsdagen har däremot haft en uppåtgående trend, vilket visas i diagrammet ovan.

2.1 Ålderspension

Inom statsförvaltningen skiljer sig pensionsåldern åt beroende på vilken anställning personen har. Det finns anställningar med pensionsålder 65 år, anställningar med lägre pensionsålder än 65 år och anställningar med pensionsålder 65 år men med rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser, så kallade öb-rätter. De allra flesta inom statsförvaltningen har en anställning med pensionsålder 65 år. När det gäller begreppen *uttag före 65-årsdagen*, *uttag vid 65-årsdagen* samt *uttag efter 65-årsdagen* innefattar dessa endast personer som hade en anställning med pensionsålder 65 år.

Under 2016 var det cirka 3 800 anställda som uppnådde sin pensionsålder inklusive de som hade rätt att avgå med ålderspension före 65 år enligt övergångsbestämmelser. De flesta av dem (89 procent) hade en anställning med pensionsålder på 65 år och de övriga (11 procent) hade en anställning med lägre pensionsålder eller rätt att avgå med ålderspension före 65 år enligt övergångsbestämmelser.

Av dessa 3 800 valde 36 procent att ta ut sin ålderspension under året. Det innebär att majoriteten, 64 procent, inte tog ut sin ålderspension trots att de hade uppnått sin pensionsålder eller hade rätt att gå i pension enligt övergångsbestämmelser. I tabellen nedan visas andelarna för de som inte tog ut pensionen trots att de uppnådde sin pensionsålder eller öb-ålder under åren 2011 till 2016.

Tabell 2.1.1 – Andel som inte tog ut ålderspension under det år som de uppnådde sin pensionsålder

Per sista december	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ej uttagna ålderspensioner	51 %	53 %	54 %	60 %	55 %	64 %

Andelen som inte tagit ut sin ålderspension under det år de uppnådde pensionsåldern har ökat över tid. Av dem som 2016 uppnådde sin pensionsålder, var det cirka 2 400 personer (64 procent) som valde att inte ta ut ålderspensionen under året.

Uttag av ålderspensioner per åldersintervall

I tabellen nedan redovisas beviljade ålderspensioner vid den ålder de anställda tagit ut sin ålderspension oavsett om de valt att gå i förtid, uppnått pensionsåldern eller skjutit upp uttaget av ålderspensionen. Exempelvis i åldersgruppen 60–64 år kan personerna ha uppnått pensionsåldern, rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser eller valt att gå i förtid.

Tabell 2.1.2 – Antal nya ålderspensioner per åldersgrupp och kön

Män	2011	2012	2013	2014	2015	2016
55-59 år	20	19	21	14	19	19
60-64 år	683	803	907	824	967	990
65-års månaden	718	653	590	480	462	385
Efter 65-års månaden	1 124	1 193	1 270	1 195	1 268	1 304
Totalt	2 545	2 668	2 788	2 513	2 716	2 698

Kvinnor	2011	2012	2013	2014	2015	2016
55-59 år	0	1	0	3	0	1
60-64 år	833	995	978	897	1 072	1 016
65-års månaden	806	818	783	581	623	542
Efter 65-års månaden	947	1 053	1 161	1 116	1 215	1 152
Totalt	2 586	2 867	2 922	2 597	2 910	2 711

Från 2011 till 2016 har antalet som gått i pension mellan 60 och 64 år ökat med drygt 300 män (45 procent) och drygt 180 kvinnor (22 procent). För samma period har antalet som gått i pension efter att de har fyllt 65 år ökat med 180 män (16 procent) och 205 kvinnor (22 procent). När det gäller de som gått i pension samma månad som de fyllde 65 år har däremot antalet minskat med 46 procent för männen och 33 procent för kvinnorna.

Uttag av ålderspensioner enligt anställningens pensionsålder

I tabellen nedan visas hur många anställda som gått i pension enligt deras pensionsålder eller övergångsbestämmelser. Av de anställda som beviljades ålderspension under 2016 var det 25 procent som slutade i förtid, drygt 29 procent som slutade vid den tidpunkt de uppnådde sin pensionsålder inklusive de som utnyttjade sin rätt enligt övergångsbestämmelser och drygt 45 procent som slutade efter att de fyllt 65 år.

Tabell 2.1.3 – Antal nya ålderspensioner enligt pensionsålder eller övergångsbestämmelser

Uttag av ålderspension	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Andel 2016
Lägre pensionsålder	89	135	138	156	187	219	4,0 %
Uttag mellan 60 och 64 år*	540	586	632	519	592	457	8,4 %
Uttag före 65-års månaden**	907	1 097	1 136	1 068	1 279	1 361	25,2 %
Uttag vid 65-års månaden**	1 524	1 471	1 373	1 061	1 085	926	17,1 %
Uttag efter 65-års månaden**	2 071	2 246	2 431	2 306	2 483	2 446	45,2 %
Totalt	5 131	5 535	5 710	5 110	5 626	5 409	100 %
Män	50 %	48 %	49 %	49 %	48 %	50 %	
Kvinnor	50 %	52 %	51 %	51 %	52 %	50 %	

*Anställningar med rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser.

**Anställningar med pensionsålder 65 år.

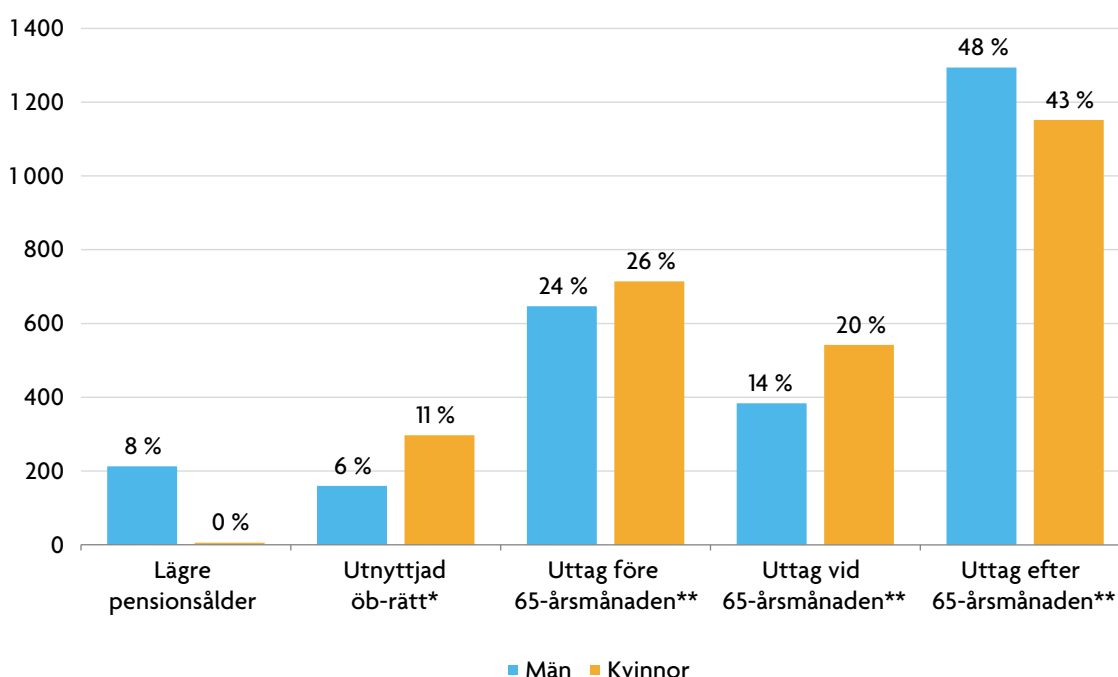
Det har varit något fler kvinnor än män som tagit ut sin ålderspension under åren 2012 till 2015 men 2011 och 2016 var det lika stor andel män som kvinnor. När det gäller de som haft en anställning med pensionsålder 65 år har det varit fler kvinnor med *uttag före* och *vid 65-års månaden* medan det har varit fler män *efter 65-års månaden*.

Det totala antalet nya ålderspensioner har ökat med cirka 300 fler mellan 2011 och 2016 vilket motsvarar drygt 5 procent. Den största procentuella ökningen har skett för de med lägre pensionsålder som har ökat med 146 procent.

I början av perioden var det fler med *uttag vid 65-års månaden* än *före 65-års månaden*. År 2014 var det ungefär lika många med *uttag före 65-års månaden* som *vid 65-års månaden*. Därefter har antalet *uttag före 65-års månaden* varit större än *uttag vid 65-års månaden*. Under 2015 var det knappt 18 procent fler *uttag före* än *vid 65-års månaden* och 2016 var det däremot 47 procent fler *uttag före* än *vid 65-års månaden*.

I diagrammet nedan visas andelarna av de beviljade ålderspensionerna 2016 för män respektive kvinnor. Fördelningen skiljer sig något mellan könen speciellt när det gäller *uttag vid* och *efter 65-års månaden*.

Diagram 2.1.1 – Antal och andel nya ålderspensioner 2016 per kön och pensionsålder

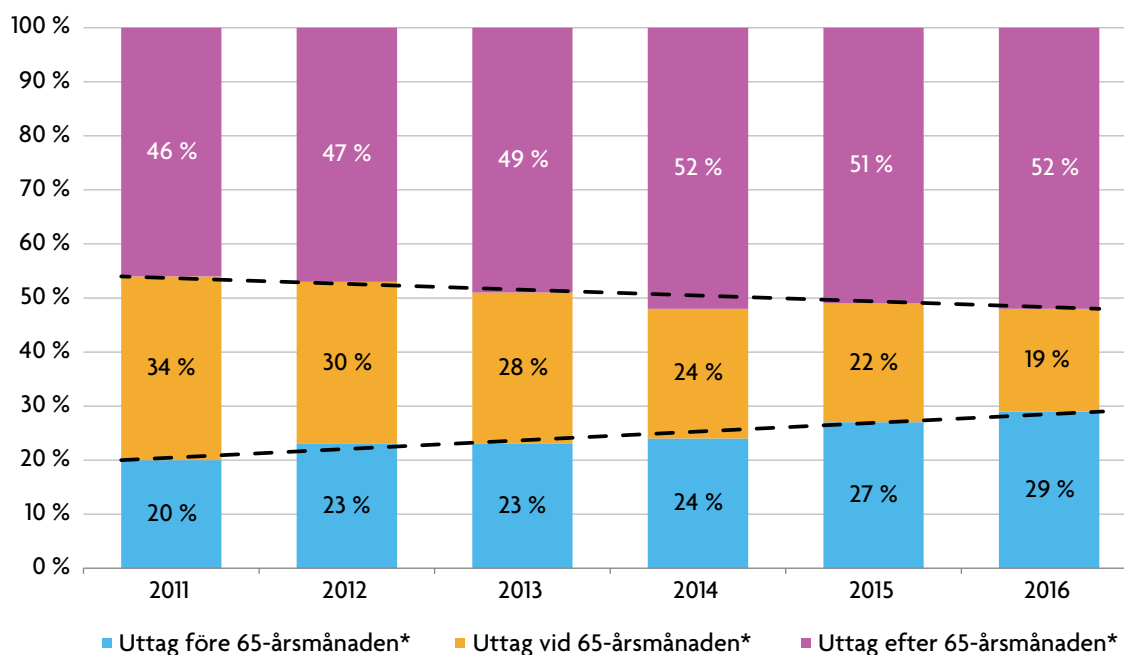
*Anställningar med rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser.

**Anställningar med pensionsålder 65 år.

Summan av andelarna för lägre pensionsålder, utnyttjad öb-rätt och *uttag före 65-års månaden* var ungefär lika stor för männen (knappt 38 procent) som för kvinnorna (drygt 37 procent). Det vill säga att det var lika stor andel av männen som andel av kvinnorna som tog ut ålderspension före fyllda 65 år. Det var högre andel män med lägre pensionsålder än 65 år, högre andel kvinnor med utnyttjad öb-rätt och högre andel kvinnor med *uttag före 65-års månaden*.

Knappt 87 procent av de statligt anställda som tagit ut ålderspension mellan 2011 och 2016 har haft en anställning med pensionsålder 65 år. Diagrammet nedan visar hur stora andelar av dessa som tagit ut ålderspensionen *före*, *vid* och *efter 65-års månaden* under varje år. Under de tre sista åren har andelen med *uttag före 65-års månaden* ökat, *uttag vid 65-års månaden* har däremot minskat och andelen *uttag efter 65-års månaden* har varit någorlunda konstant.

Diagram 2.1.2 – Andel nya ålderspensioner per uttagsålder och år

*Anställningar med pensionsålder 65 år

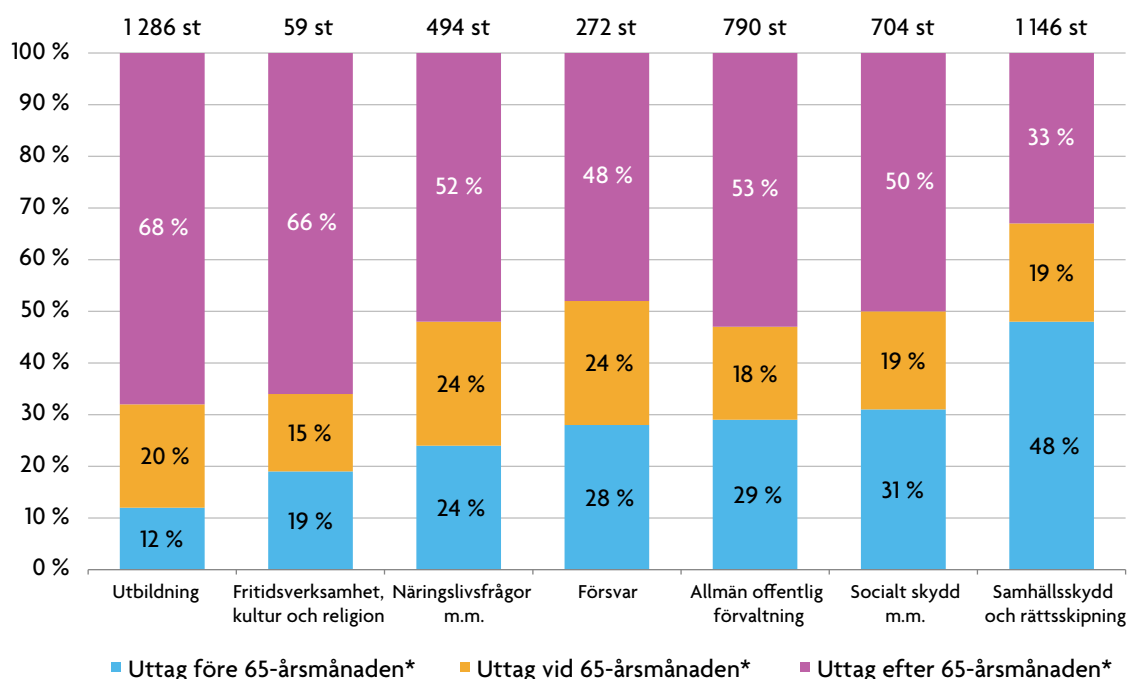
När det gäller *uttag före 65-årsdagen* har antalet ökat med 50 procent mellan 2011 och 2016. Det har varit en högre procentuell ökning av *uttag före 65-årsdagen* bland männen än bland kvinnorna. Männen har ökat antalet med 57 procent och kvinnorna har ökat antalet med 40 procent.

Andelen med *uttag vid 65-årsdagen* har minskat varje år. Mellan 2011 och 2016 minskade andelen från 34 procent till 19 procent. Antal *uttag vid 65-årsdagen* hos männen har minskat med 47 procent medan det har minskat med 33 procent hos kvinnorna.

Vi kan konstatera att andelen med *uttag efter 65-årsdagen* har ökat från 46 procent 2011 till 52 procent 2016. Av de som hade en anställning med pensionsålder 65 år var det tredje året i rad som mer än hälften tog ut ålderspensionen efter att de fyllt 65 år. Det har för alla år varit fler män än kvinnor i denna grupp men skillnaden i antal mellan könen har minskat för varje år som gått. Under 2016 var det 56 procent (1 294 stycken) av männen som tog ut ålderspensionen efter 65-årsdagen och av kvinnorna var det 48 procent (1 152 stycken).

I diagrammet nedan visas nya ålderspensioner 2016 för anställda med pensionsålder 65 år uppdelat på cofog-grupperna. Totalt var det drygt 4 700 nya ålderspensioner i denna grupp och drygt hälften (51 procent) av dessa var anställda inom cofog-grupperna *utbildning* och *samhällsskydd och rättsskipning*. Dessa två grupper utmärker sig när det gäller vid vilken ålder de anställda har tagit ut sin ålderspension jämfört med övriga cofog-grupper, se diagram 2.1.3.

Diagram 2.1.3 – Andel nya ålderspensioner 2016 per uttagsålder och cofog-grupp

*Anställningar med pensionsålder 65 år

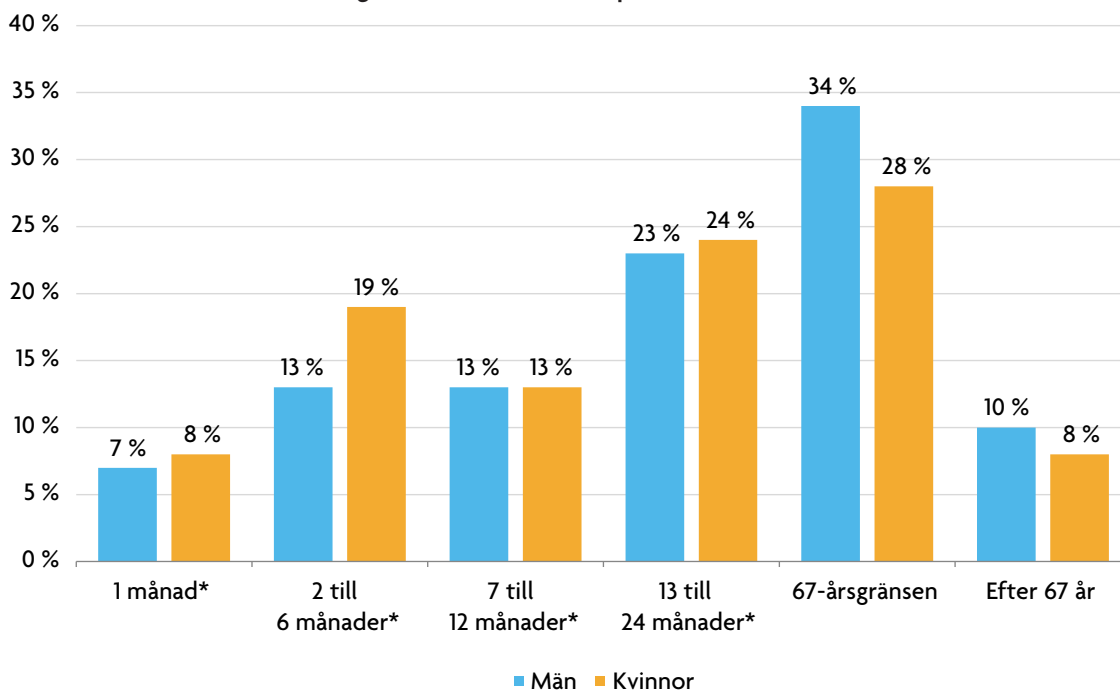
Cofog-gruppen *utbildning* hade den högsta andelen med *uttag efter 65-årsdagen* (68 procent) och den lägsta andelen med *uttag före 65-årsdagen* (12 procent). De hade också den högsta andelen av totalt antal beviljade ålderspensioner 2016, 27 procent (1 282 stycken).

Cofog-gruppen *samhällsskydd och rättsskipning* hade den högsta andelen med *uttag före 65-årsdagen* (48 procent) och den lägsta andelen med *uttag efter 65-årsdagen* (33 procent). Knappt hälften av de som tog ut ålderspensionen gick alltså i förtid. Av de beviljade ålderspensionerna 2016 var 24 procent anställda inom denna cofog-grupp.

Inom de flesta cofog-grupper valde hälften eller mer än hälften att ta ut ålderspensionen efter 65-årsdagen.

Under 2016 var det drygt 2 400 som tog ut pension efter 65-årsdagen. Av dessa var det drygt sju procent som tog ut ålderspensionen månaden efter dem fyllde 65 år och drygt nio procent som tog ut ålderspensionen efter dem fyllt 67 år.

Diagram 2.14 – Andel nya ålderspensioner 2016 med uttag efter 65-års månaden per kön och tidsintervall

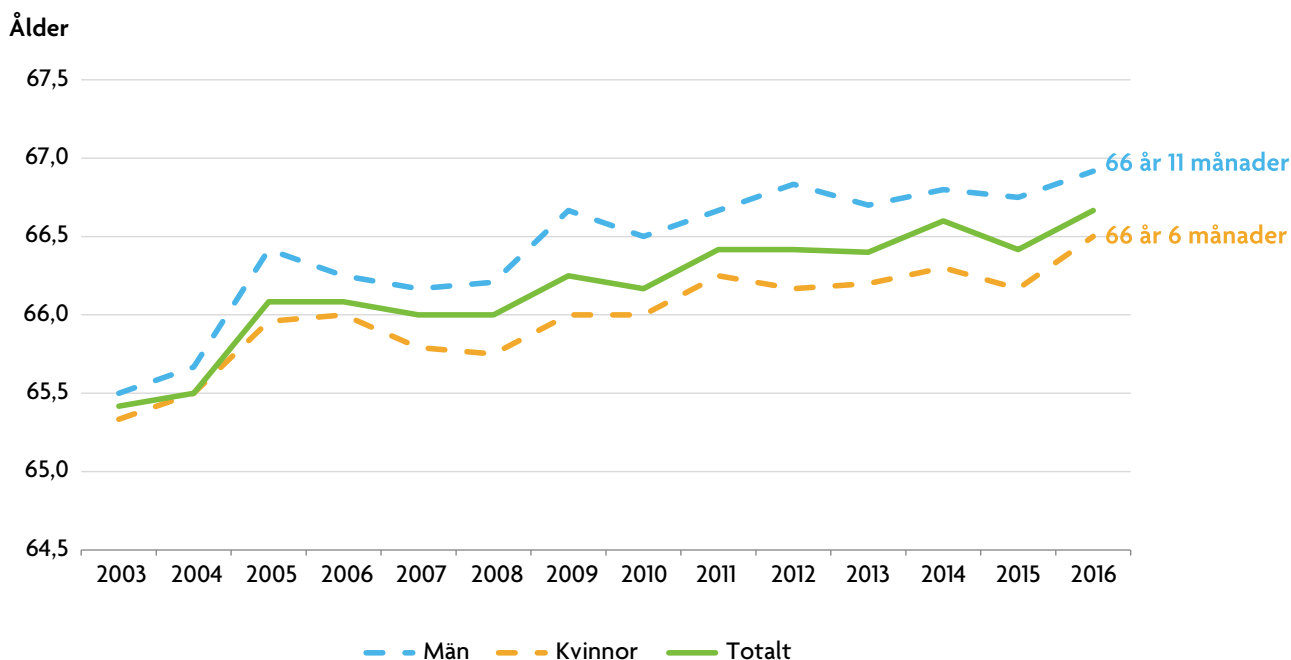

*Antal månader efter 65-års månaden

Av männen var det en högre andel som tog ut ålderspensionen vid 67 år eller senare jämfört med kvinnornas andel. Kvinnorna hade en högre andel med uttag upp till 67 år.

Sedan 2003 har antalet som tagit ut sin ålderspension efter 65-års månaden ökat för varje år. Av dessa har det också blivit fler och fler som valt att fortsätta arbeta allt längre tid efter att de fyllt 65 år. Detta kan vi åskådliggöra genom att visa medianåldern för de med uttag efter 65-års månaden, se diagram 2.1.5. För dessa har medianåldern höjts med 15 månader sedan 2003 från 65 år och 5 månader till 66 år och 8 månader. Av de 2 400 som 2016 tog ut pension efter 65-års månaden var således hälften äldre än 66 år och 8 månader vid första utbetalningen av ålderspensionen.

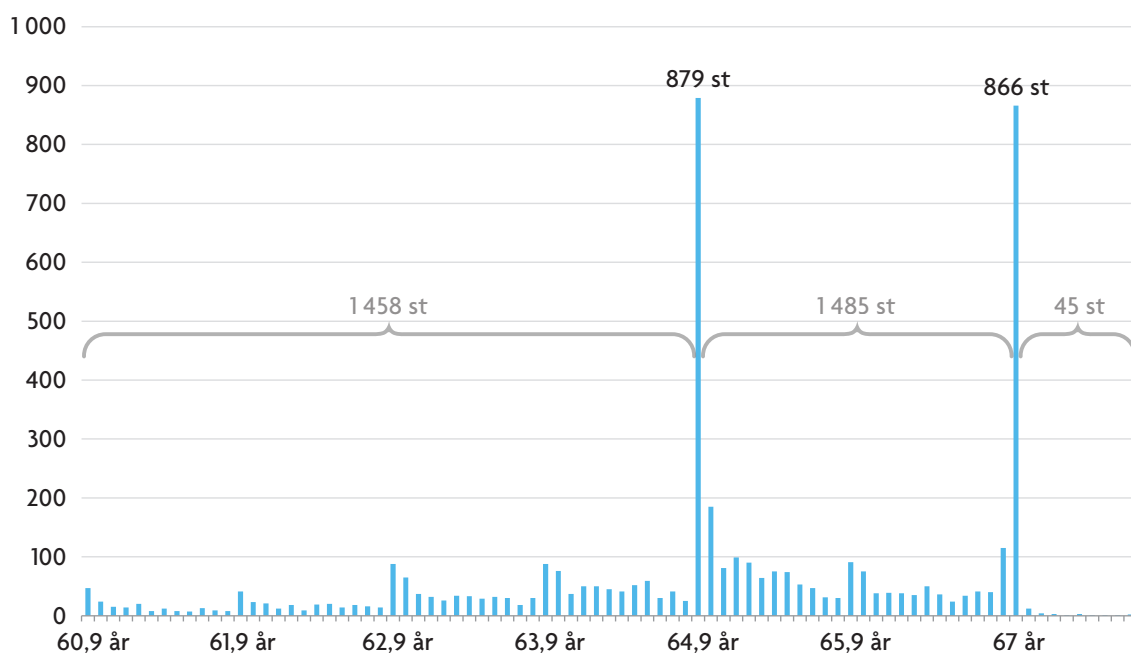
Diagram 2.1.5 – Medianålder för uttag efter 65-års månaden per kön och år

Männen har haft en högre medianålder än kvinnorna för alla år mellan 2003 och 2016. Under 2003 var männen i genomsnitt 2 månader äldre än kvinnorna och 2016 var de 5 månader äldre än kvinnorna. Skillnaden i medianålder mellan kvinnor och män har således ökat. Från 2015 till 2016 höjdes emellertid kvinnornas medianålder med 4 månader medan männens ökade med bara 2 månader.

Diagrammet nedan visar nya ålderspensioner 2016 för anställningar med pensionsålder 65 år. Dessa är redovisade enligt den månad de avgick inför uttaget av ålderspensionen. De två absolut vanligaste tidpunkterna för avgång var månaden före 65-årsdagen och vid 67-årsdagen. Det var nästan lika många som stannade kvar i anställningen så länge de hade rätt till som de som avgick vid pensionsåldern 65 år.

Diagram 2.1.6 – Antal nya ålderspensioner 2016* per avgångsålder

*Anställningar med pensionsålder 65 år

Trots att vi tidigare visat att 65-årsdagen har blivit allt mindre betydelsefull är det dock fortfarande den månad där flest avgick under 2016. I diagrammet syns det också att staplarna är något högre före varje helårsdag det vill säga att det är fler som valt att avgå månaden före dem fyllde 61 år, 62 år, 63 år och ända upp till 67 år än under månaderna däremellan.

När det gäller nya ålderspensioner 2016 var det 10 procent som avgick två eller fler månader före dem fick sin första utbetalning av ålderspensionen. Resterande 90 procenten avgick alltså månaden före första utbetalningen av ålderspensionen.

Om den första utbetalningen av ålderspensionen sker före 65-årsdagen kan den anställde välja mellan ett temporärt uttag eller livsvarigt uttag. Temporärt uttag innebär att ett visst belopp blir utbetalt före 65-årsdagen och ett annat belopp utbetalt efter 65-årsdagen alternativt inget belopp alls efter 65-årsdagen. Livsvarigt uttag innebär att i grunden är det samma belopp som utbetalas både före och efter 65-årsdagen. När det gäller uttag vid 65-årsdagen och uttag efter 65-årsdagen är det inte möjligt att välja temporärt uttag.

Tabell 2.1.4 – Median för utbetalt belopp, pensionsunderlag och uttagsålder för nya ålderspensioner 2016

	Temporärt uttag*	Temporärt uttag**	Livsvarigt uttag***	Livsvarigt uttag****
Belopp före 65-årsdagen, median	14 405 kr	26 484 kr	2 204 kr	0 kr
Belopp efter 65-årsdagen, median	0 kr	1 626 kr	2 204 kr	2 652 kr
Ålder vid första utbetalning, median	62 år 3 månader	64 år	63 år 8 månader	65 år 10 månader
Pensionsunderlag, median	355 519 kr	413 323 kr	401 980 kr	403 074 kr

*temporärt uttag med ingen utbetalning efter 65-årsdagen

** temporärt uttag med ett lägre belopp efter 65-årsdagen

*** livsvarigt uttag för uttag före 65-årsdagen

****livsvarigt uttag för uttag vid och efter 65-årsdagen

Av de drygt 1 300 som under 2016 tog ut ålderspensionen före 65-års månaden valde knappt 60 procent att göra ett temporärt uttag. Av dessa temporära uttag kommer drygt en tredjedel inte ha någon utbetalning alls efter 65-års månaden medan resterande två tredjedelar kommer att ha ett lägre utbetalt belopp efter 65-års månaden.

De som valde temporärt uttag med ett lägre utbetalt belopp efter 65-års månaden hade det högsta medianvärdet på pensionsunderlaget av nya ålderspensioner 2016. Det högsta medianvärdet på utbetalt belopp efter 65-års månaden hade däremot de som tog ut ålderspensionen *vid* eller *efter* 65-års månaden. De som inte kommer att få någon utbetalning alls efter 65-års månaden hade den lägsta medianåldern (62 år och 3 månader) vid första utbetalningen och tog alltså ut sin ålderspension tidigast.

Pensionsunderlaget används för att räkna ut hur mycket den anställde får i pension. I den allmänna pensionen kan inte pensionsunderlaget bli högre än 7,5 inkomstbasbelopp, även om den anställde har haft en inkomst som överstiger denna gräns. För statligt anställda med inkomst högre än 7,5 inkomstbasbelopp kompenseras tjänstepensionen denna begränsning.

I tabellen nedan visas de som beviljats ålderspension 2016. De är indelade i två grupper beroende på om deras pensionsunderlag hamnade under eller över 7,5 inkomstbasbelopp. För de allra flesta som tog ut ålderspensionen 2016 låg denna gräns på 435 750 kronor (7,5 inkomstbasbelopp).

Tabell 2.1.5 – Pensionsunderlag för nya ålderspensioner 2016* i relation till 7,5 inkomstbasbelopp

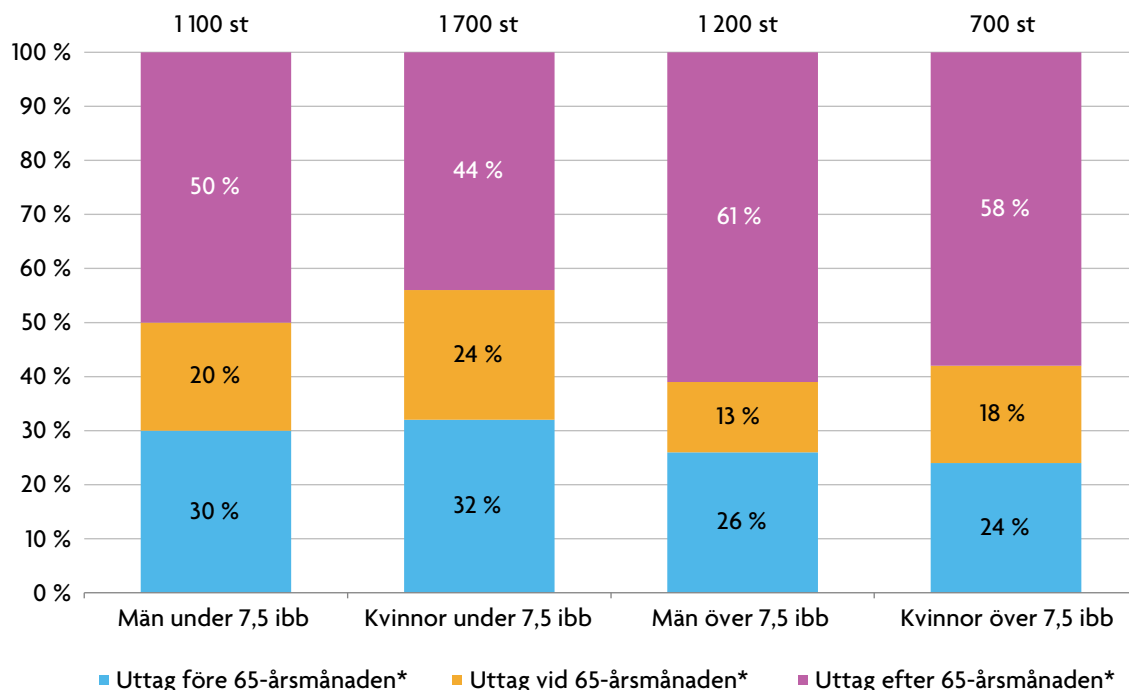
Pensionsunderlag	Män	Kvinnor	Totalt
Under 7,5 inkomstbasbelopp	47 %	70 %	59 %
Över 7,5 inkomstbasbelopp	53 %	30 %	41 %
Totalt	49 %	51 %	100 %

*Anställningar med pensionsålder 65 år

Mer än hälften av männen (53 procent) och knappt en tredjedel av kvinnorna (30 procent) hade ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp.

I nedanstående diagram visas andelen med *uttag före*, *vid* och *efter* 65-års månaden under 2016. I diagrammet har hänsyn tagits till kön och om deras pensionsunderlag var under eller över 7,5 inkomstbasbelopp. Antalet i varje grupp redovisas ovanför stapeln.

Diagram 2.1.7 – Andel och antal nya ålderspensioner 2016* med pensionsunderlag under respektive över 7,5 inkomstbasbelopp för män och kvinnor

*Anställningar med pensionsålder 65 år

Huvuddragen i uttagsmönstret var detsamma i de fyra grupperna. I varje grupp var det högst andel för *uttag efter* 65-års månaden och därefter *uttag före* 65-års månaden. Lägst andel var det för *uttag vid* 65-års månaden.

Oavsett om pensionsunderlaget var under eller över 7,5 inkomstbasbelopp hade männen en högre andel med *uttag efter 65-års månaden* än kvinnorna. Skillnaden mellan andel män och kvinnor med *uttag efter 65-års månaden* var dock mindre bland de med pensionsunderlag över gränsen (3 procentenheter) än under gränsen (6 procentenheter).

Vid *uttag före 65-års månaden* var det en högre andel kvinnor (32 procent) än män (30 procent) för de med pensionsunderlag under gränsen. Medan det var tvärtom för de med pensionsunderlag över gränsen där männen hade en högre andel (26 procent) med *uttag före 65-års månaden* än kvinnorna (24 procent).

2.2 Sjukpension

I det här avsnittet redovisas de sjukpensioner som beviljats varje år. Sjukpension beviljas om Försäkringskassan har beviljat sjukersättning eller aktivitetsersättning med omfattningen: 25, 50, 75 eller 100 procent.

Tabell 2.2.1 – Antal nya sjukpensioner per omfattning och år

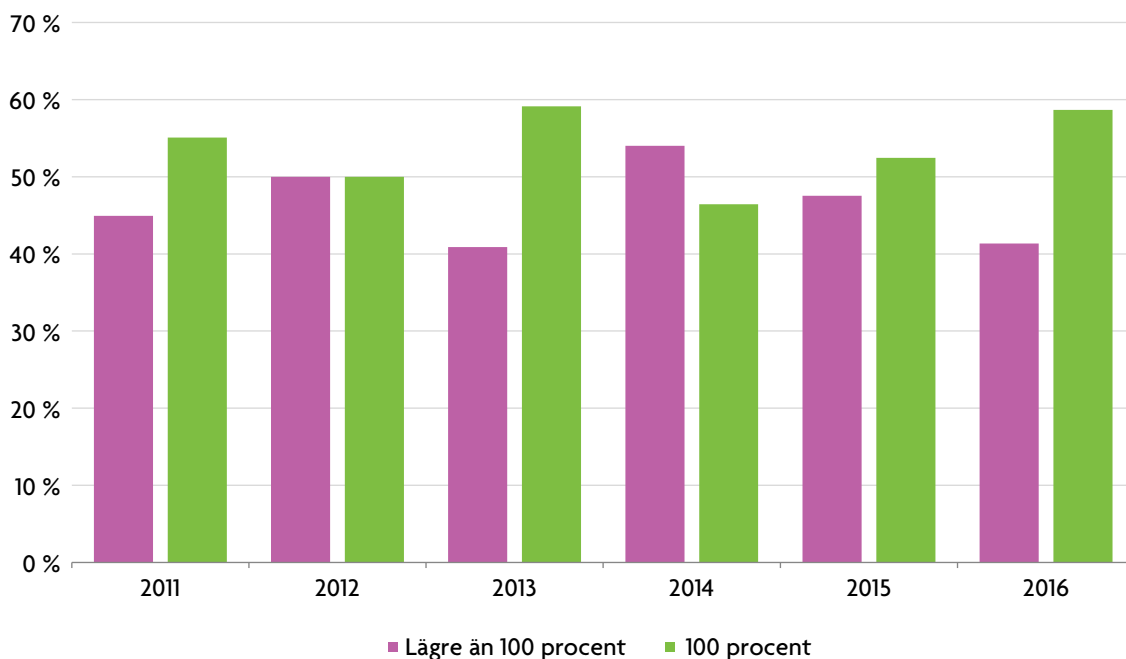
Omfattning	2011	2012	2013	2014	2015	2016
25 procent	41	40	55	61	65	51
50 procent	52	70	54	83	44	34
75 procent	9	7	12	6	7	8
100 procent	125	117	175	130	128	132
Totalt	227	234	296	280	244	225
Medianålder	57 år 3 mån	57 år 6 mån	56 år 9 mån	57 år 3 mån	57 år 3 mån	56 år 3 mån
Män	36 %	31 %	29 %	26 %	28 %	33 %
Kvinnor	64 %	69 %	71 %	74 %	72 %	67 %

Antalet nya sjukpensioner är det lägsta som hittills beviljats inom statsförvaltningen under ett år. Från föregående år har det totala antalet minskat med åtta procent. Nya sjukpensioner med omfattningarna 25 och 50 procent minskade tillsammans med 22 procent medan nya sjukpensioner med omfattningarna 75 och 100 tillsammans ökade med knappt fyra procent. Majoriteten av de beviljade sjukpensionerna 2016 var på heltid. Det har alltid varit en högre andel kvinnor än män som beviljats sjukpension men andelen män ökade något från föregående år.

Medianåldern för beviljade sjukpensioner 2016 är den lägsta under perioden 2011 till 2016. För de anställda som beviljades en sjukpension var hälften yngre än 56 år och 3 månader.

I diagrammet nedan har de beviljade sjukpensionerna delats in i två grupper. I ena gruppen ingår beviljade sjukpensioner med lägre omfattning än 100 procent. I den andra gruppen ingår beviljade sjukpensioner med omfattning 100 procent.

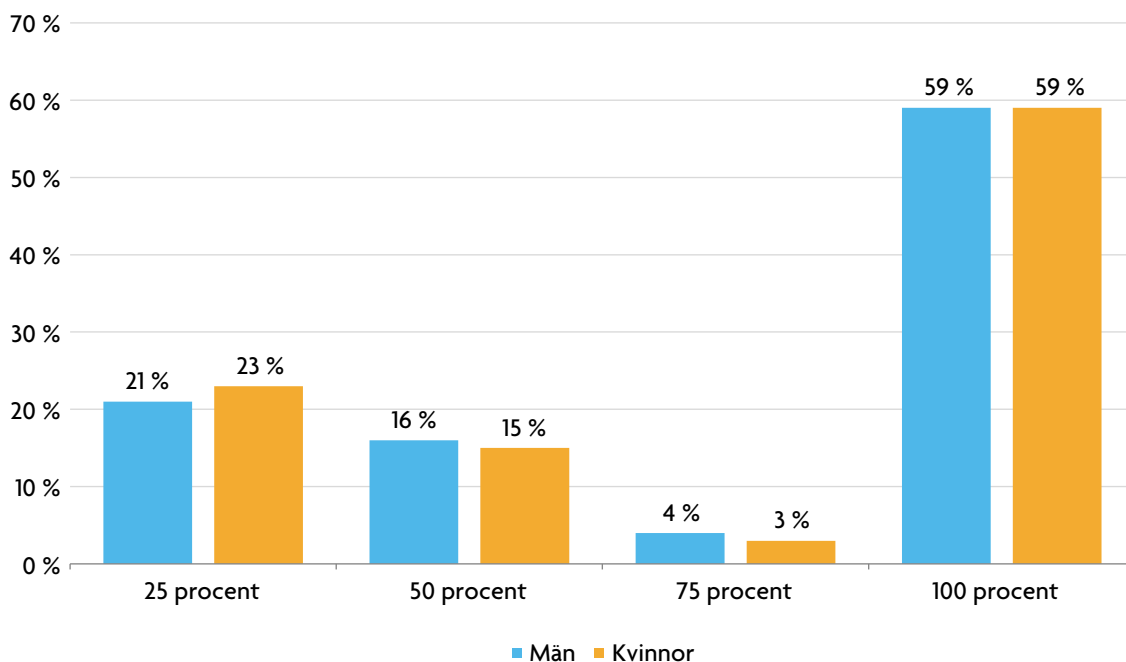
Diagram 2.2.1 – Andel nya sjukpensioner per omfattning och år

För de flesta år mellan 2011 och 2016 har det beviljats en högre andel sjukpensioner på 100 procent än med lägre omfattning. Förutom för 2012 då det var lika stor andel samt 2014 då det var en högre andel beviljade sjukpensioner med lägre omfattning än 100 procent än sjukpension på 100 procent.

Under 2016 var det 150 kvinnor och 75 män som beviljades sjukpension det vill säga att det var dubbelt så många kvinnor än män. Fördelningen av dessa beviljade sjukpensioner visas i diagrammet nedan.

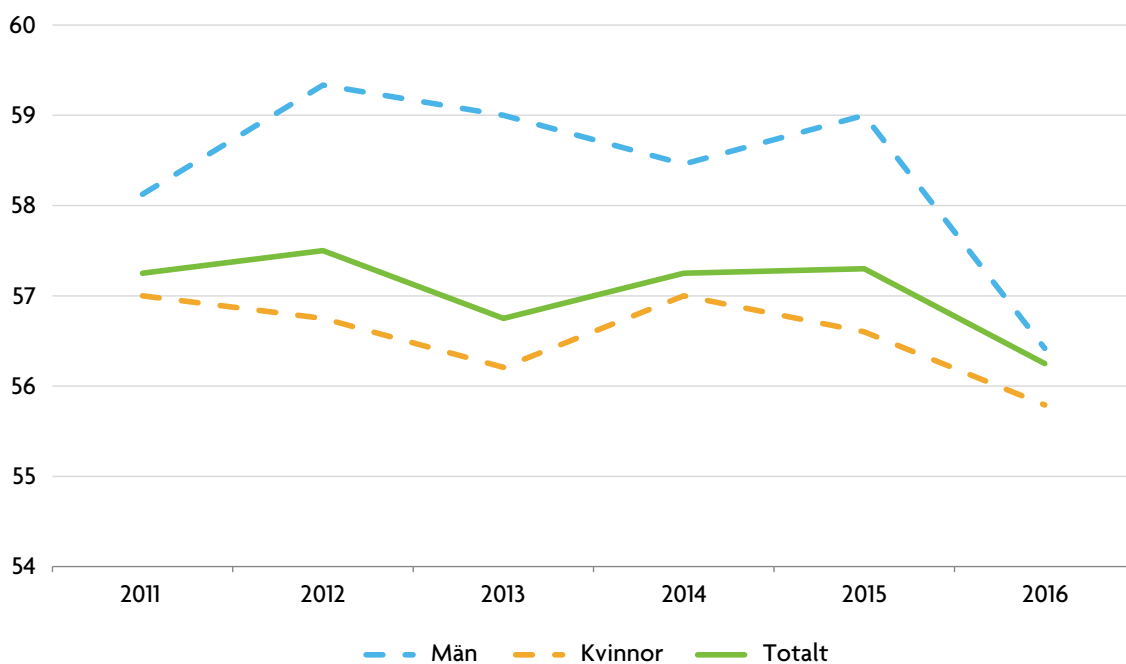
Diagram 2.2.2 – Andel nya sjukpensioner 2016 per kön och omfattning

Männen har under alla år mellan 2003 och 2015 haft en högre andel som beviljats sjukpension på heltid än vad kvinnorna haft men 2016 var denna andel lika stor för både män och kvinnor. Knappt 60 procent beviljades sjukpension på heltid under detta år.

Diagrammet nedan visar männens och kvinnornas medianålder vid tidpunkten då de beviljades sjukpension oavsett omfattning.

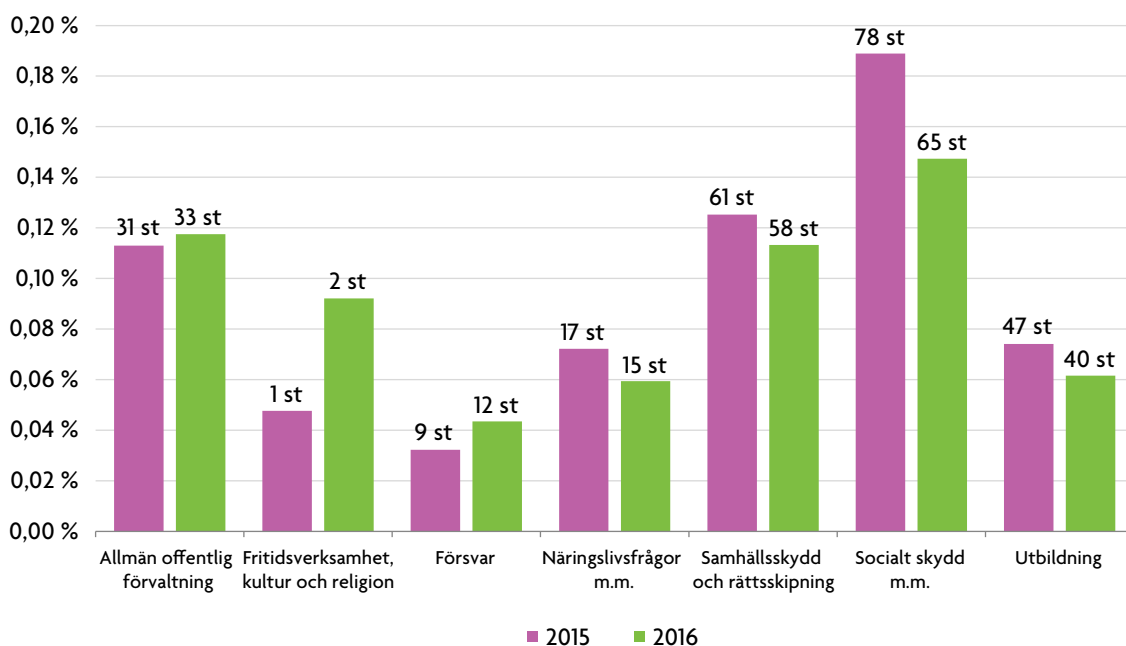
Diagram 2.2.3 – Medianålder för nya sjukpensioner per kön och år

Kvinnorna har haft en lägre medianålder än männen under alla år. Skillnaden i medianåldern 2016 var dock den lägsta på sex år. Männens medianålder sänktes med 31 månader jämfört med föregående år medan kvinnornas medianålder sänktes med knappt tio månader.

I nästa diagram visas andelen beviljade sjukpensioner av antal anställda uppdelade på cofog-grupper.

Diagram 2.2.4 – Andel nya sjukpensioner i förhållande till antal anställda per år och cofog-grupp

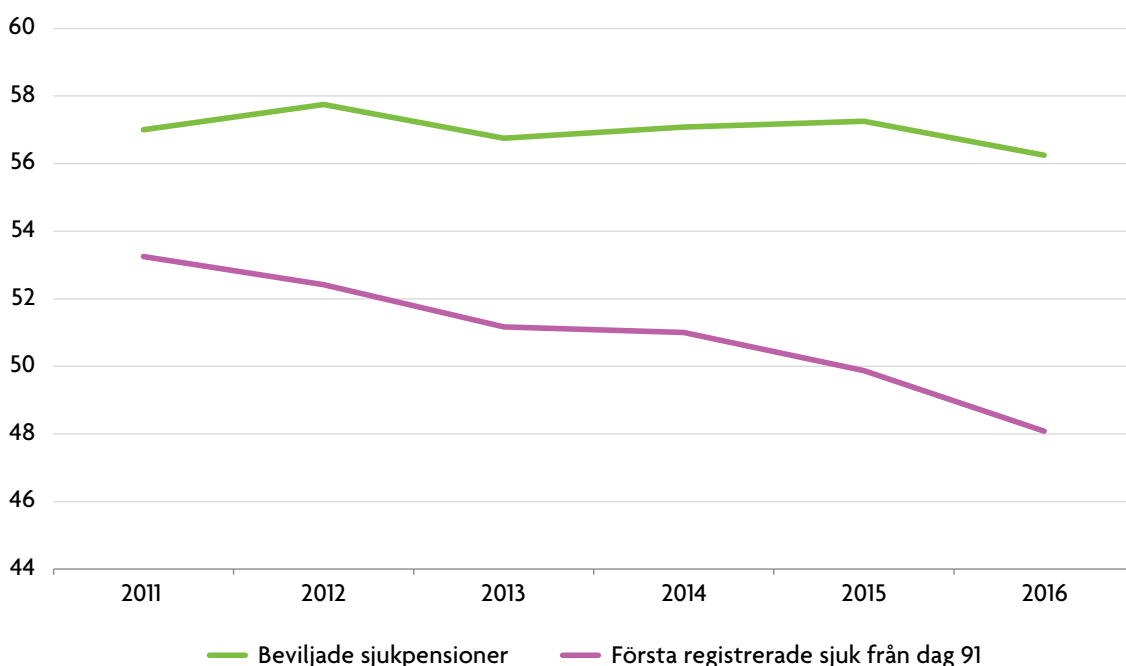

Bland cofog-grupperna har den största förändringen av antal nya sjukpensioner under 2016 skett inom *socialt skydd m.m.* I denna grupp minskade antalet med 13 personer i jämförelse med året före. Gruppen *socialt skydd m.m.* hade under 2015 och 2016 den högsta andelen nya sjukpensioner i förhållande till antal anställda medan gruppen *försvar* har haft den lägsta andelen under dessa år.

Av de beviljade sjukpensionerna 2016 har drygt 93 procent haft perioder då de varit sjukskrivna minst tre månader före sjukpensionen. Hälften har varit sjukskrivna längre än tre år. Det är endast sju procent som beviljats sjukpension utan någon tid med sjuk från dag 91.

I nedanstående diagram visas medianåldern för beviljad sjukpension och medianåldern vid deras första registrerade sjuk från dag 91.

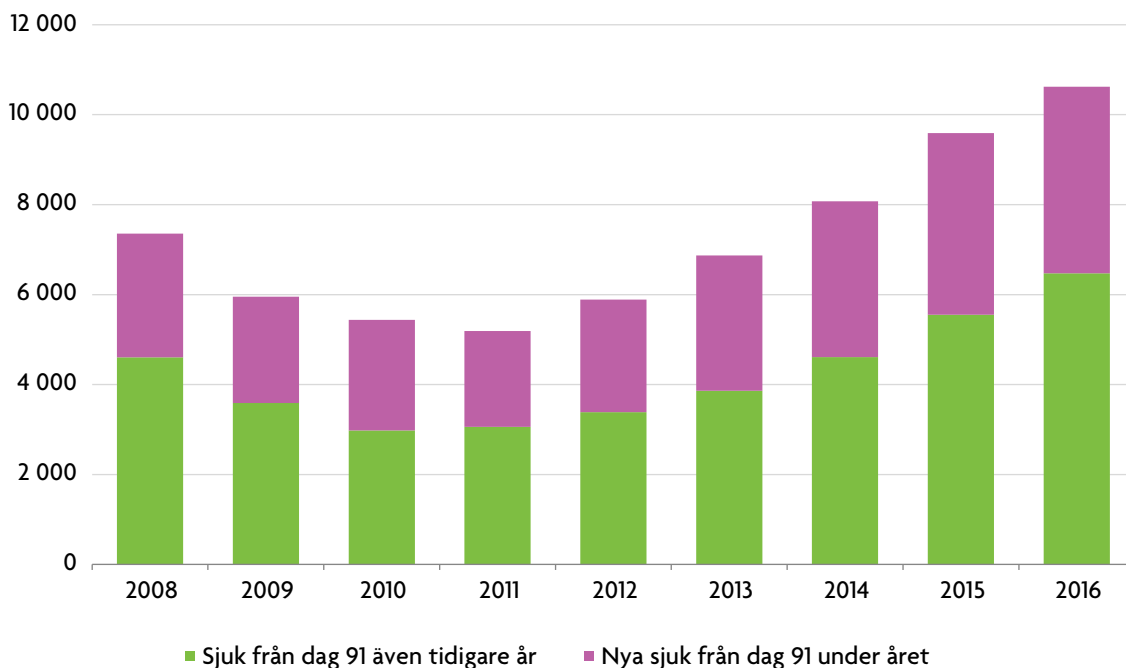
Diagram 2.2.5 – Medianålder för beviljade sjukpensioner och vid första registrerade sjuk från dag 91 per år

Tiden mellan första registrerade sjuk från dag 91 och beviljad sjukpension ökade ytterligare något under 2016. De som beviljades sjukpension 2016 har alltså varit sjuka under längre period än för de som beviljades sjukpension under 2011 till 2015. Medianåldern sänktes både för beviljad sjukpension och för sjuk från dag 91. När det gäller beviljad sjukpension sänktes medianåldern med 12 månader medan medianåldern vid första sjuk från dag 91 sänktes med 22 månader.

Antalet beviljade sjukpensioner har legat på en någorlunda stabil nivå de senaste sex åren till skillnad mot antalet som är sjukskrivna längre än tre månader. De sistnämnda har mer än fördubblats under samma period, se diagram 2.2.6.

Diagram 2.2.6 – Antal anställda inom statsförvaltningen med sjuk från dag 91 under åren 2008 till 2016

Mellan 2008 och 2011 minskade antalet anställda som var sjukskrivna längre än tre månader med drygt 29 procent. Därefter har antalet ökat med 104 procent under perioden 2011 till 2016. Det innebär att antalet sjuk från dag 91 har i genomsnitt ökat med drygt 1 000 personer per år. Det senaste årets ökning var dock något lägre än de tre föregående årens.

2.3 Pensionsersättning inklusive särskild pensionsersättning

Pensionsersättning och särskild pensionsersättning regleras från och med 1 januari 2015 i ett nytt omställningsavtal för anställda inom staten. Detta omställningsavtal ersätter det statliga trygghetsavtalet och innehåller övergångsbestämmelser som gäller mellan 2015 och 2018.

Enligt bestämmelserna i *Trygghetsavtalet* (TA) kunde en anställd som hade mindre än fyra år kvar till sin pensionsålder (60, 61 eller 65 år) få pensionsersättning om han eller hon slutat sin anställning till exempel som följd av arbetsbrist. Flygledare med pensionsåldern 60 år, kan dock inte få pensionsersättning. Om det finns särskilda skäl, kan en anställd som sagts upp från sin tillsvidareanställning på grund av arbetsbrist beviljas särskild pensionsersättning av TA-nämnden. Den anställde ska då ha fyllt 55 år sista anställningsdagen. Särskild pensionsersättning beviljas enligt *Trygghetsavtalet* tidigast från 61 års ålder.

Enligt *Avtal om omställning* kan en anställd, i enlighet med övergångsbestämmelser som gäller mellan 2015 och 2018, beviljas pensionsersättning vid uppsägning på grund av arbetsbrist. Pensionsersättning kan beviljas om den anställde har mindre än fyra år kvar till sin pensionsålder och har varit anställd inom det statliga avtalsområdet i minst tio år vid avgångstidpunkten. Det sistnämnda villkoret gäller inte för yrkesofficerare i Försvarsmakten. Om det finns särskilda skäl, kan en anställd som sagts upp från sin tillsvidareanställning på grund av arbetsbrist beviljas särskild pensionsersättning av Omställningsnämnden. Den anställde ska då ha fyllt 57 år sista anställningsdagen och vid avgången varit anställd hos arbetsgivaren sju år i följd. Särskild pensionsersättning beviljas enligt *Avtal om omställning* tidigast från 62 års ålder. Omställningsnämnden kan även pröva om det finns synnerliga skäl för beviljande av särskild pensionsersättning, den anställde ska då ha fyllt 56 år sista anställningsdagen.

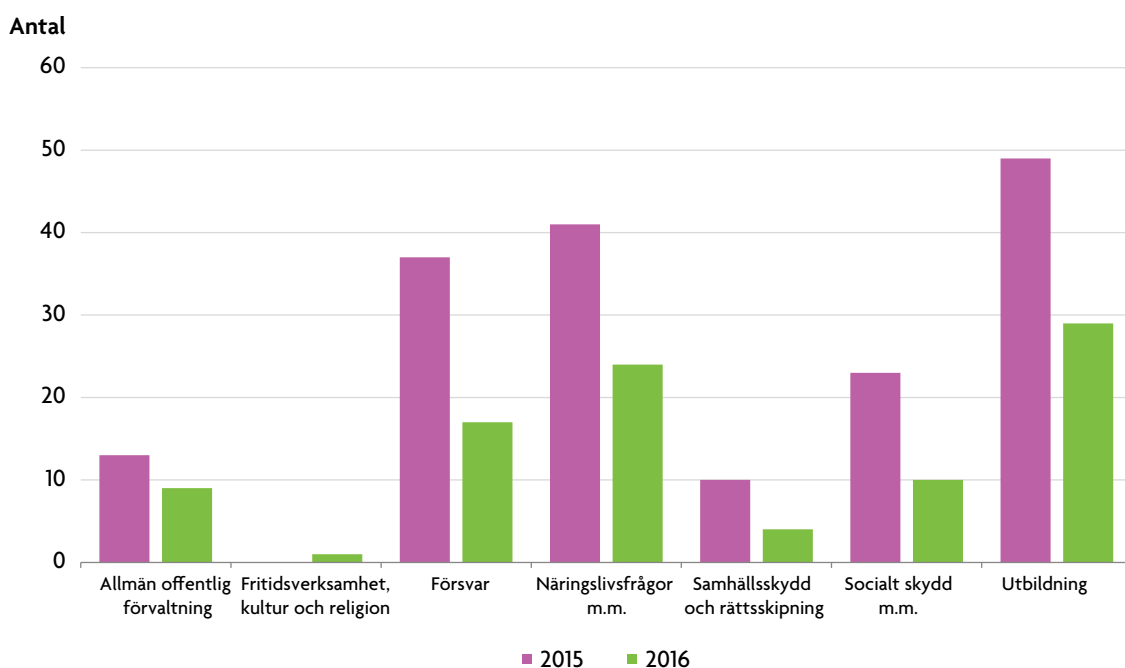
Den anställde kan välja att stå till arbetsmarknadens förfogande och få ersättning från arbetslöshetskassan. I sådant fall betalas inte den särskilda pensionsersättningen eller pensionsersättningen ut förrän ersättningen från arbetslöshetskassan upphört. Det innebär att det kan uppstå ett tidsglapp mellan tidpunkten då den anställde slutat sitt arbete och tidpunkten då särskild pensionsersättning eller pensionsersättning börjar betalas ut. I SPV:s statistik redovisas tidpunkten när dessa pensionsersättningar började betalas ut.

Tabell 2.3.1 – Antal nya pensionsersättningar inklusive särskild pensionsersättning per kön och år

Pensionsersättning	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Män	301	205	426	109	79	48
Kvinnor	313	161	158	85	94	46
Totalt	614	366	584	194	173	94
Ålder (median) första utbetalning	62 år 7 mån	62 år 2 mån	60 år	62 år 7 mån	62 år 3 mån	62 år 5 mån
Män	49 %	56 %	73 %	56 %	46 %	51 %
Kvinnor	51 %	44 %	27 %	44 %	54 %	49 %

Tabellen ovan visar antal nya pensionsersättningar som har beviljats per år. Under det senaste året har antalet minskat med knappt 46 procent från året före det vill säga nästan en halvering av antal nya pensionsersättningar. Under perioden 2003 till 2016 har antalet nya pensionsersättningar inte varit lägre än antalet 2016. Mellan 2015 och 2016 höjdes medianåldern med två månader när det gäller åldern vid deras första utbetalning av pensionsersättningen. Det var något fler män än kvinnor som beviljades pensionsersättning under 2016.

Diagram 2.3.1 – Antal nya pensionsersättningar per år och cofog-grupp

Störst andel av de nya pensionsersättningarna under 2016 hade *utbildning* (31 procent) och *näringslivsfrågor* (26 procent).

2.4 Delpension

Den som har en statlig anställning och omfattas av Avdelning II PA 16 kan beviljas delpension från och med den månad personen fyller 61 år. Delpension innebär att arbetstiden minskar och den kan beviljas upp till 50 procent av en heltidstjänst. Delpensionen kan betalas ut till och med månaden före den anställde fyller 65 år. Det är arbetsgivaren som fattar beslut om den anställde kan beviljas delpension.

Nya delpensioner

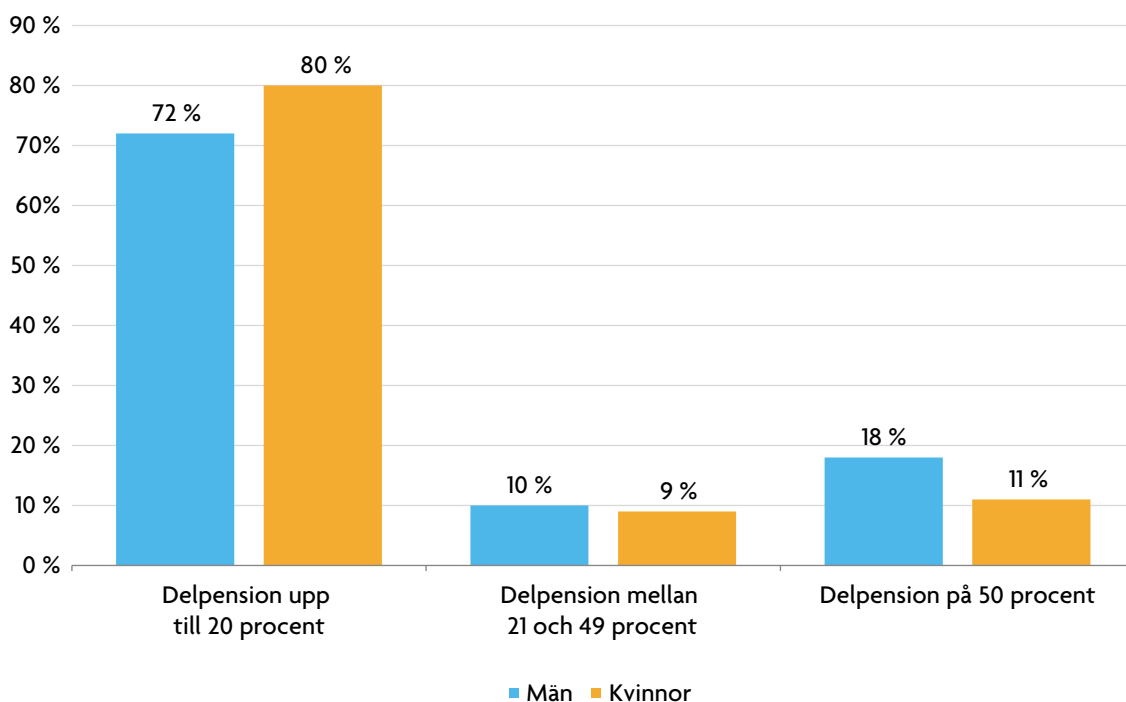
I tabellen nedan redovisas antal nya delpensioner per år. Dessa är uppdelade i tre olika grupper beroende på vilken omfattning som är beviljad för delpensionen.

Tabell 2.4.1 – Antal nya delpensioner per omfattning och år

Omfattning	2011	2012	2013	2014	2015	2016
≤ 20 %	1 048	1 001	938	927	919	821
21 – 49 %	160	126	146	113	110	107
50 %	249	236	198	197	173	152
Totalt	1 457	1 363	1 282	1 237	1 202	1 080
Män	46 %	45 %	45 %	43 %	47 %	47 %
Kvinnor	54 %	55 %	55 %	57 %	53 %	53 %

Antal nya delpensioner har inte varit lägre sedan delpensionsavtalet infördes 2003. För alla år från 2006 har det varit fler kvinnor än män som beviljats delpension. Däremot var det fler män än kvinnor de tre första åren 2003 till 2005. Fördelningen av andel beviljade delpensioner för män respektive kvinnor, uppdelat på omfattningen, skiljer sig något mellan könen vilket visas i diagrammet nedan.

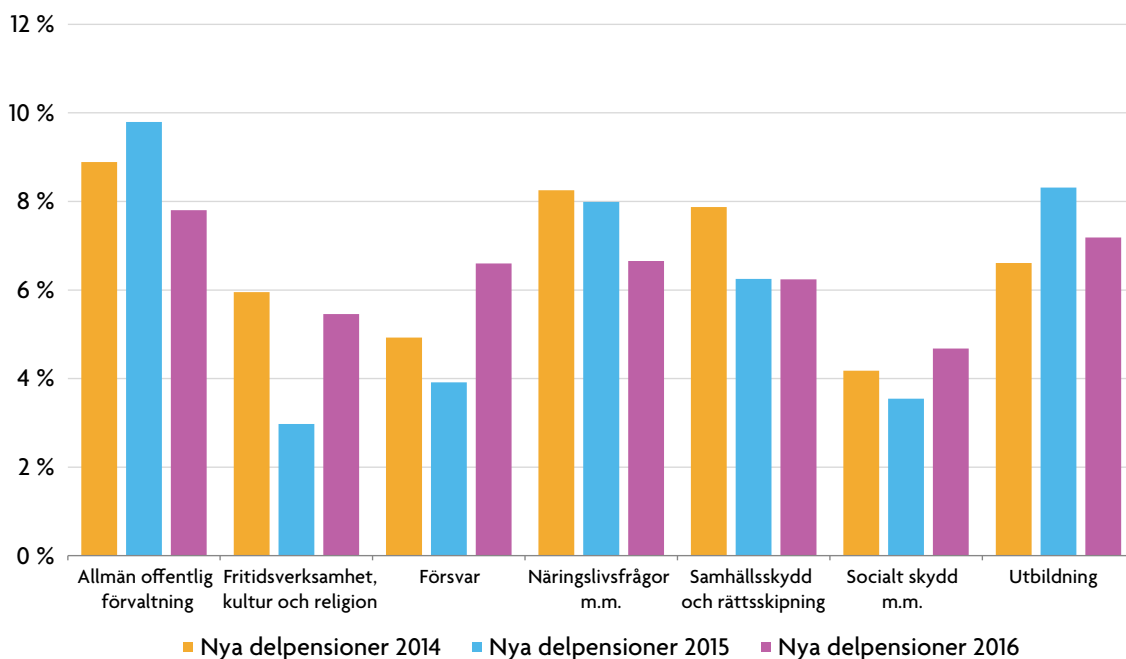
Diagram 2.4.1 – Andel nya delpensioner 2016 per kön och omfattning

Av de nya delpensionerna 2016 var det 72 procent av männen och 80 procent av kvinnorna som beviljades delpension med omfattning upp till 20 procent. När det gäller beviljade delpensioner med omfattning 21 till 49 procent var det nästan lika stor andel män som andel kvinnor. Däremot var det en högre andel av männen (18 procent) som beviljades delpension på 50 procent i jämförelse med kvinnornas andel (11 procent).

Andel nya delpensioner av antal anställda i åldern 61 till 64 år skiljer sig åt mellan cofog-grupperna. Inom cofog-grupperna försvar och socialt skydd m.m. finns de flesta anställningarna med lägre pensionsålder samt öb-rätter vilket kan vara en orsak till att det är relativt få nya beviljade delpensioner i dessa två grupper.

Diagram 2.4.2 – Andel nya delpensioner av anställda i åldrarna 61 till 64 år per år och cofog-grupp

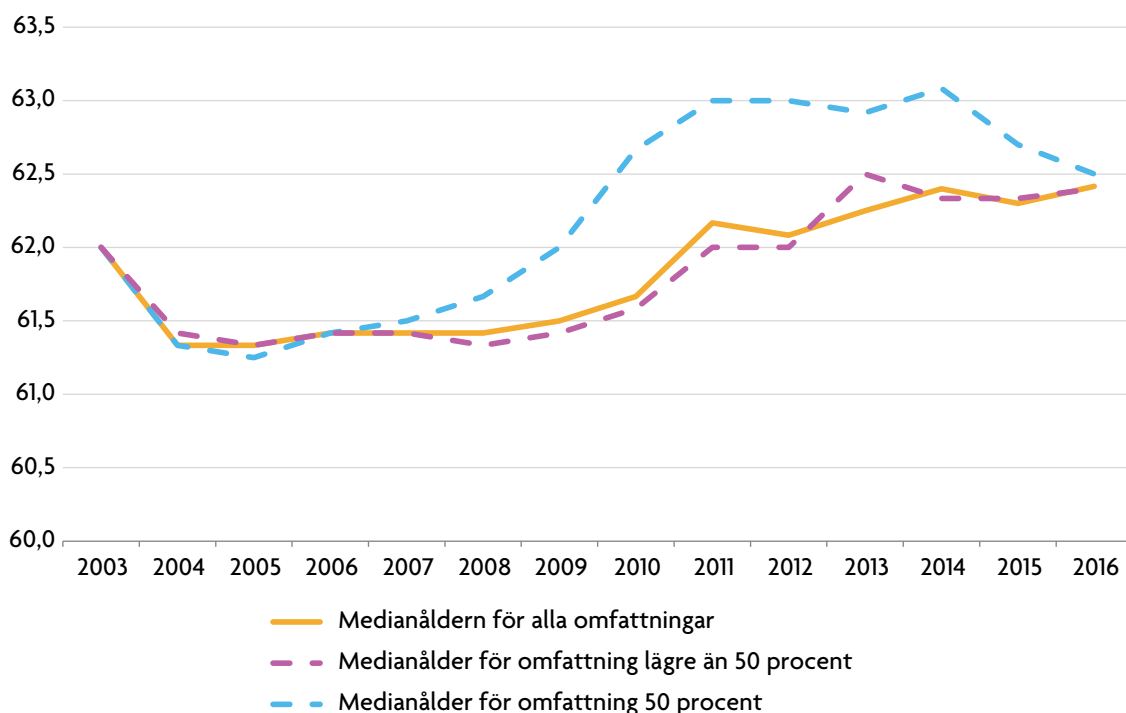

När det gäller nya delpensioner 2016 av totalt antal anställda i åldern 61 till 64 år var andelen högst inom gruppen *allmän offentlig förvaltning*. Antal nya delpensioner ökade mest i gruppen *fritidsverksamhet, kultur och religion* som nästan fördubblade antalet 2016 i jämförelse med 2015. Även bland grupperna *försvar* och *socialt skydd m.m.* ökade antalet något mellan dessa två år. I övriga grupper minskade antalet under denna period.

Avtalet om delpension började gälla 2003 och sedan dess har medianåldern vid tidpunkten för beviljad delpension förändrats. Första året fanns ett ackumulerat behov av delpension och då var medianåldern relativt hög om man jämför med åren närmast efter. Under 2004 var medianåldern som allra lägst då hälften av de nya delpensionerna beviljades före 61 år och 3 månader. Mellan 2004 och 2014 ökade medianåldern med tretton månader till 62 år och 5 månader. De tre senaste åren har medianåldern varit ungefär densamma.

Under de sex senaste åren har medianåldern varit högre än 62 år vilket var medianåldern då avtalet om delpension infördes.

Diagram 2.4.3 – Medianålder för nya delpensioner per omfattning och år

För 2016 var medianåldern endast 1 månad lägre för anställda som beviljades delpension med omfattningen mindre än 50 procent än de som beviljades delpension med omfattning 50 procent. Från 2007 har medianåldern varit högre för de som beviljats delpension med omfattning 50 procent än de med lägre beviljad omfattning på delpensionen. Det innebär att de anställda som beviljats delpension med omfattning på 50 procent är äldre än de anställda som beviljats delpension med lägre omfattning.

I tabellen nedan har de uttagna ålderspensionerna 2016 delats upp i två grupper beroende på om de haft eller inte haft någon delpension i åldern 61 till 64 år. Majoriteten (73 procent) har inte haft någon beviljad delpension. För de 27 procent som haft en beviljad delpension var det ungefär lika många med uttag före som vid 65-årsdagen.

Tabell 2.4.2 – Antal nya ålderspensioner 2016 för de som haft delpension respektive inte haft delpension

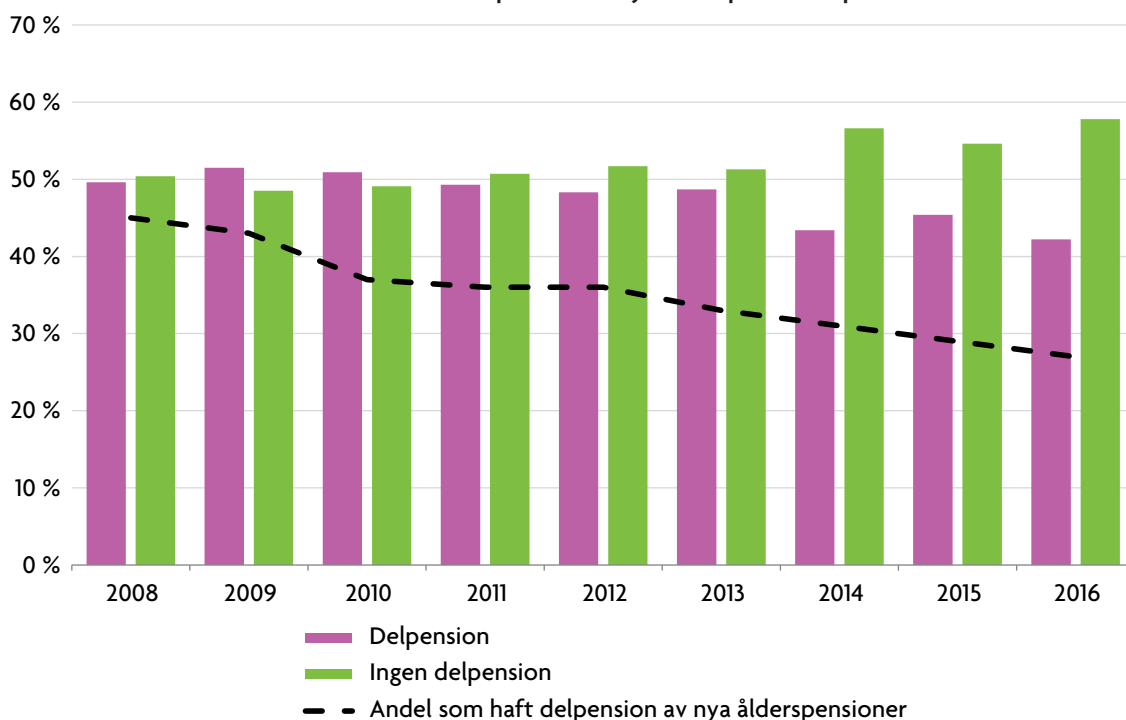
Ålderspension	Nya ålderspensionärer som inte haft delpension	Nya ålderspensionärer som haft delpension	Totalt
Uttag före 65-årsdagen	965	396	1 361
Uttag vid 65-årsdagen	534	392	926
Uttag efter 65-årsdagen	1 977	469	2 446
Totalt	3 476	1 257	4 733
Andel av nya ålderspensioner	73 %	27 %	100 %

Av de med uttag vid 65-årsdagen under 2016 hade 42 procent haft delpension. Av de knappt 1 400 som tog ut den före 65-årsdagen hade 29 procent haft delpension och endast 19 procent av de drygt 2 400 med uttag efter 65-årsdagen.

I Arbetsgivarverkets skrift *Avtal om delpension – kommentarer* står att läsa ”Syftet med delpensionsavtalet är att arbetsgivaren med stöd av avtalet ska kunna öka möjligheterna för äldre anställda att arbeta kvar till ordinarie pensionsålder. Om de tidiga pensionsavgångarna minskar underlättas bland annat kompetensöverföring i samband med generationsväxling.”

I diagrammet nedan visas andelarna av de med uttag vid 65-årsdagen för åren 2008 till 2016. Dessa uttag har delats upp i två grupper baserat på om personerna haft delpension före 65 år eller inte.

Diagram 2.4.4 – Andel av uttag vid 65-årsdagen för de som haft och inte haft delpension samt andel som haft delpension av nya ålderspensioner per år

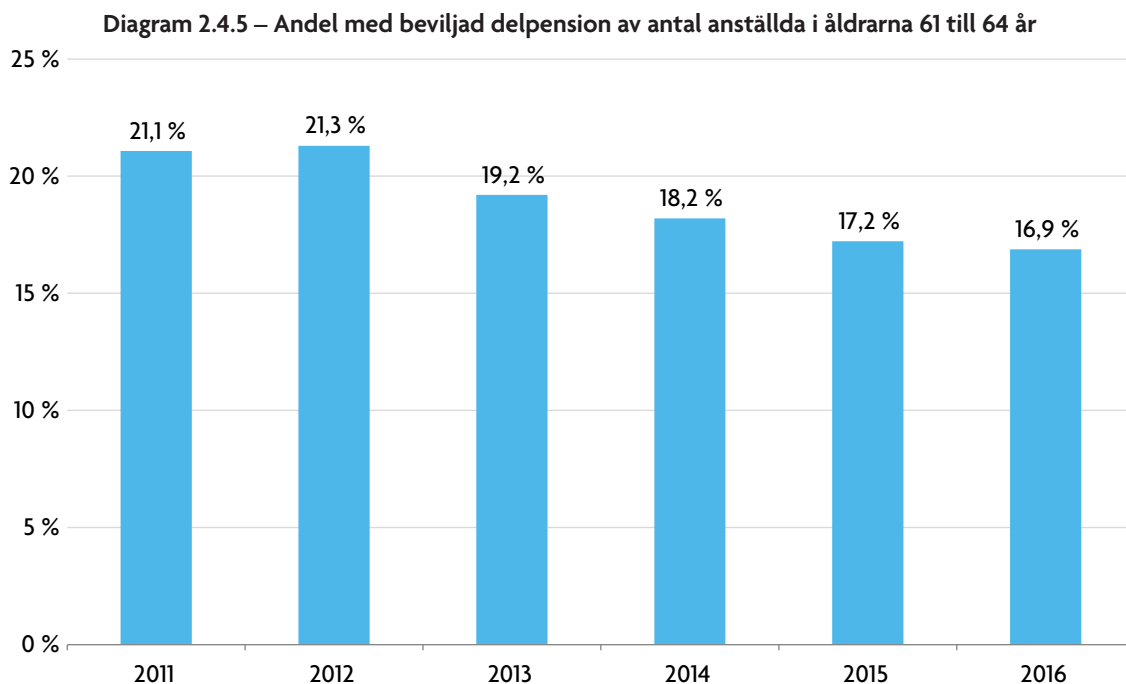

Mellan 2008 och 2013 var andelen uttag vid 65-årsdagen någorlunda jämnt fördelat mellan de som haft delpension och de som inte haft delpension. Därefter har skillnaden ökat mellan dessa två grupper. Före 2014 var skillnaden relativt liten mellan andelen som haft delpension och andelen som inte haft delpension. Mellan 2014 och 2016 har skillnaden varit något större och legat på 10 procentenheter eller mer.

Den svarta streckade linjen visar andelen som haft delpension av de nya ålderspensionerna under varje år. Bland dessa nya ålderspensioner ingår *uttag före, vid och efter 65-års månaden*. Under 2008 var det 45 procent av nya ålderspensioner som haft delpension och 2016 var det endast 27 procent.

Beviljade delpensioner av anställda i åldern 61 till 64 år

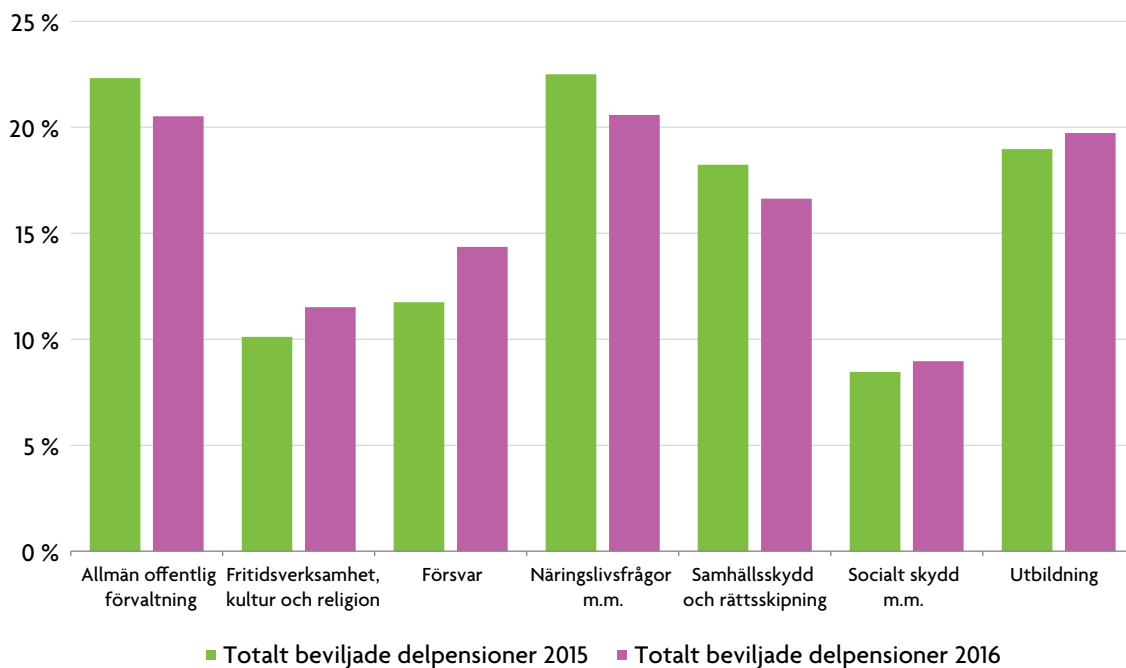
I diagrammet nedan ingår de anställda som har en beviljad delpension oavsett vilket år den beviljades. Det vill säga att det gäller både nya och löpande delpensioner för varje redovisat år. Exempelvis för stapeln 2016 kan delpensionen vara beviljad någon gång mellan 2012 och 2016. För varje år har sedan hänsyn tagits till antal anställda inom statsförvaltningen i åldrarna 61 till 64 år.

Andelen beviljade delpensioner av möjliga minskar för varje år. Mellan åren 2011 och 2016 har denna andel minskat med drygt 4 procentenheter från 21,1 procent till 16,9 procent. Det är den lägsta andelen hittills sedan delpensionsavtalet infördes 2003.

Andelen med beviljad delpension av antal möjliga delpensioner skiljer sig åt mellan cofog-grupperna. Andelen är högst inom *allmän offentlig förvaltning* och *näringslivsfrågor*, där drygt var femte person i åldern 61 till 64 år har beviljad delpension. Cofog-gruppen socialt skydd har den lägsta andelen där var elfte i åldern 61 till 64 år har delpension.

Diagram 2.4.6 – Andel med beviljad delpension av antal anställda i åldrarna 61 till 64 år per år och cofog-grupp

Totalt var det drygt 200 färre personer med beviljad delpension 2016 än 2015. Den största procentuella förändringen har skett inom området *försvar* där andelen beviljade delpensioner av möjliga har ökat med drygt 22 procent mellan dessa två år.

3. Medianålder vid pensionering

I det här avsnittet ingår ålderspension, pensionsersättning, särskild pensionsersättning och sjukpension med omfattning 100 procent. Dessa pensioner innebär att personen måste avsluta sin anställning inom statsförvaltningen. Sjukpension och pensionsersättning (inklusive särskild pensionsersättning) innebär att man slutar arbeta före man fyller 65 år. Ålderspensionen kan däremot beviljas före, under eller efter man fyller 65 år. Sjukpension kan även beviljas med lägre omfattning än 100 procent och dessa ingår inte i det här avsnittet.

Kvinnorna hade mellan åren 1998 och 2007 en högre medianålder vid avgång från anställningen med någon av dessa tre pensioner än vad männen har haft. Från 2008 och framåt har medianåldern däremot varit densamma, 65 år, för män och kvinnor.

Tabell 3.1 – Medianålder för pensionsavgångar per kön och år

Män	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ålderspension	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år
Pensionsersättning	62 år 7 mån	62 år 1 mån	59 år 1 mån	62 år 3 mån	62 år 3 mån	62 år 7 mån
Sjukpension	58 år 8 mån	59 år 8 mån	60 år 6 mån	58 år 6 mån	60 år 5 mån	57 år 3 mån
Totalt	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år
Andel som avgått med ålderspension	88 %	92 %	85 %	95 %	96 %	97 %
Kvinnor	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ålderspension	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år
Pensionsersättning	62 år 7 mån	62 år 3 mån	62 år 4 mån	62 år 10 mån	62 år 3 mån	62 år 5 mån
Sjukpension	58 år 8 mån	59 år 8 mån	57 år 4 mån	57 år	57 år 11 mån	58 år 7 mån
Totalt	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år
Andel som avgått med ålderspension	87 %	92 %	92 %	94 %	94 %	95 %

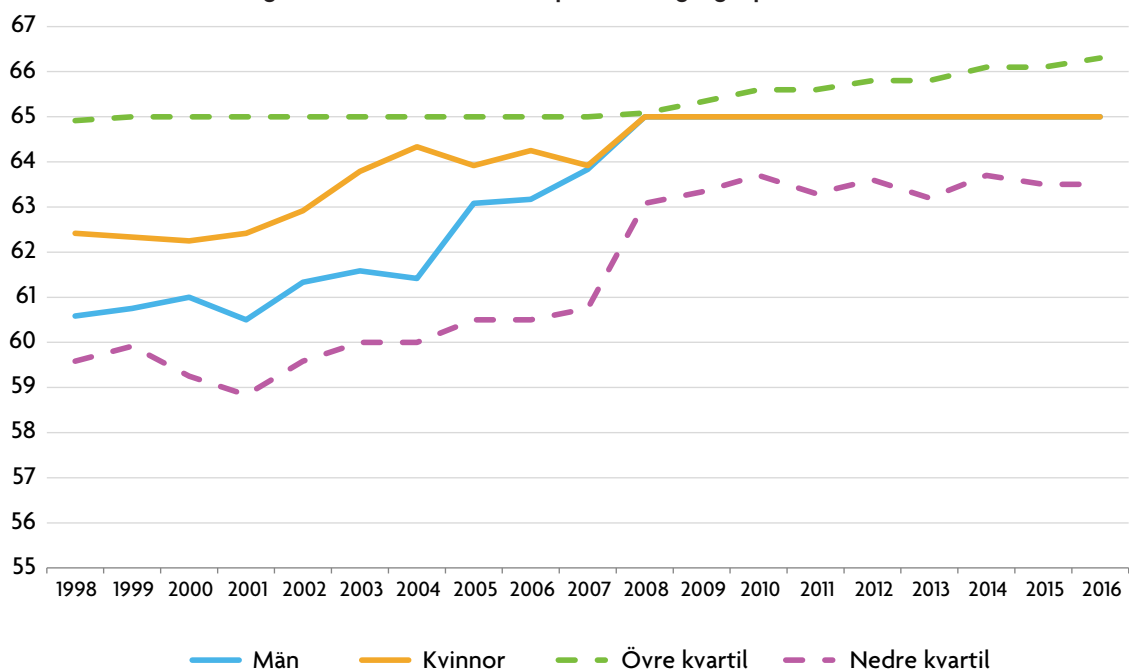
För pensionsavgångar 2016 var det en något högre andel av männen, 97 procent, än kvinnorna, 95 procent, som avgick med ålderspension. Andelen av kvinnorna som avgått med ålderspension har ökat med elva procentenheter från 2011 till 2016. Bland männen har denna andel ökat med nio procentenheter. För alla dessa år har det varit en högre andel av männen som avgått med ålderspension.

Medianåldern för avgång med sjukpension var 2016 för första gången under dessa år högre för kvinnorna än för männen. I genomsnitt var männen 16 månader yngre än kvinnorna vid avgång med sjukpension. Detta har bara hänt vid ett tidigare tillfälle sedan 2003, nämligen under 2009, men då var männens medianålder endast fyra månader lägre än kvinnornas.

Diagrammet nedan visar medianåldern vid pensionering inom statsförvaltningen för åren 1998 till 2016. Skillnaden mellan könen var störst 2004. De streckade linjerna visar den nedre respektive övre kvartilen. Den nedre kvartilen består av de 25 procent som är yngre än de övriga 75 procenten vid pensioneringen och den övre kvartilen består av de 25 procent som är äldre än övriga 75 procenten.

När det gäller nedre kvartilen var 25 procent yngre än 63 år och 1 månad när de pensionerades år 2008 och år 2016 var 25 procent yngre än 63 år och 6 månader. Det innebär att 2016 var 75 procent av de som pensionerades äldre än 63 år och 6 månader. Den nedre kvartilen ökade rejält mellan 2007 och 2008, men därefter har den varit relativt stabil.

Diagram 3.1 – Medianålder för pensionsavgångar per kön och år

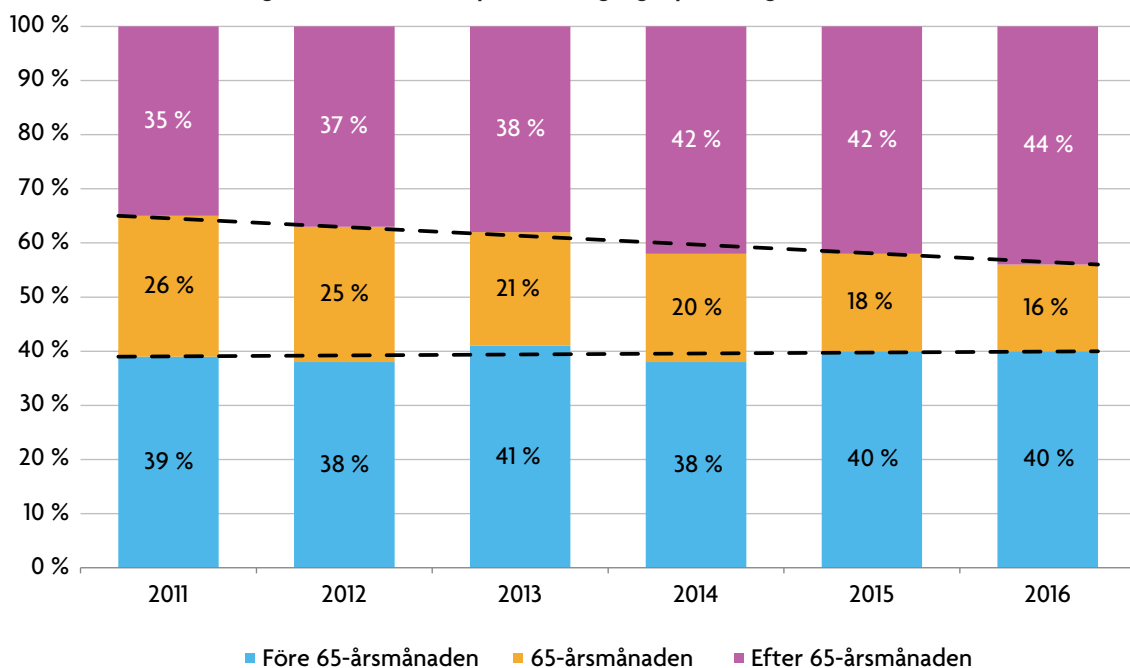
Medianåldern vid pensionering har varit 65 år sedan 2008. Hälften av dem som avgick med sjukpension, pensionsersättning eller ålderspension var yngre än 65 år och hälften var äldre än 65 år.

Det som inte syns när det gäller linjen för medianåldern är att det är fler och fler som tar ut ålderspensionen efter 65 år vilket däremot kan visas med den övre kvartilen. År 2008 var 25 procent äldre än 65 år och 1 månad och år 2016 var 25 procent äldre än 66 år och 3 månader när de pensionerades.

Mellan 2008 och 2016 höjdes den övre kvartilåldern med nästan 15 månader och den nedre kvartilåldern höjdes med 5 månader. Det har alltså varit en betydligt större förändring när det gäller övre kvartilåldern än nedre kvartilåldern.

Andelarna som avgår före, vid och efter 65-års månaden med sjukpension, pensionsersättning eller ålderspension har förändrats över tiden. För de som avgått före och efter 65-års månaden har andelen ökat mellan 2011 och 2016 till skillnad mot pensioneringarna vid 65-års månaden som har minskat.

Diagram 3.2 – Andel av pensionsavgångar per uttagsålder och år

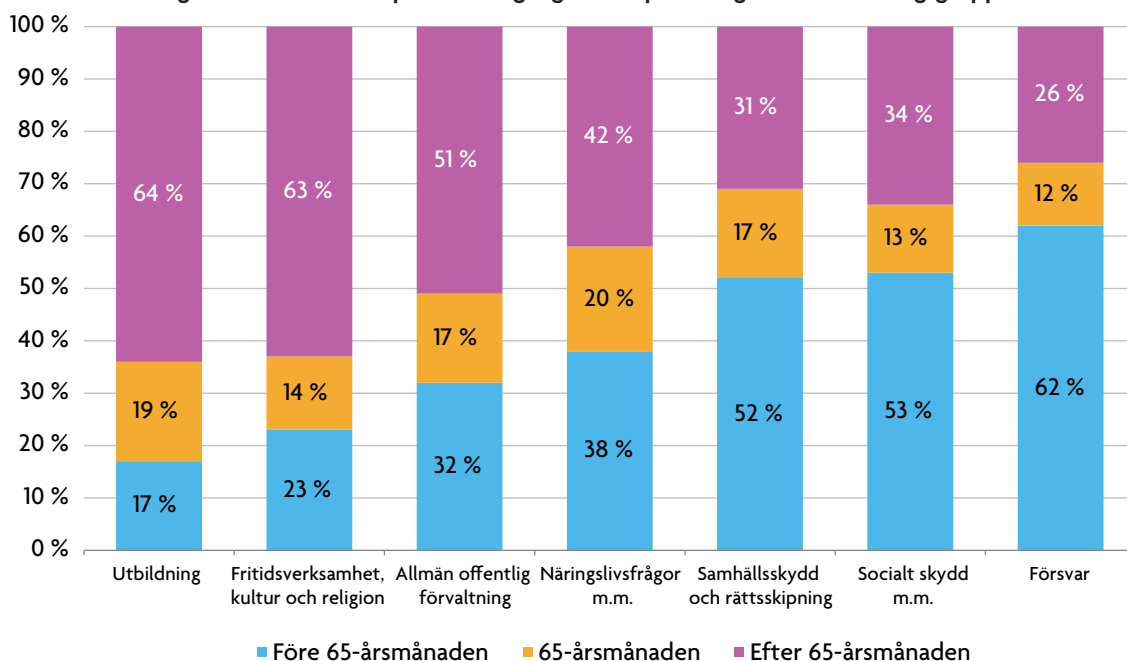

Under åren 2011 till 2016 har andelen som avgått före 65 år varit någorlunda stabil medan avgång vid och efter 65-års månaden har förändrats. Avgångar vid 65-års månaden har minskat med 10 procentenheter och avgångar efter 65-års månaden har ökat med 11 procentenheter.

När det gäller pensionsavgångarna 2016 hade drygt 1 200 haft någon period med sjuk från dag 91 och hälften av dessa avgick före 65 år.

Pensionsavgångarna skiljer sig åt mellan cofog-grupperna. I pensionsavgångarna ingår även de med lägre pensionsålder och utnyttjade öb-rätter. Det är framförallt två av cofog-grupperna som har relativt hög andel av anställningar med lägre pensionsålder eller öb-rätter. I cofog-gruppen *försvar* var det 45 procent av pensionsavgångarna som hade en lägre pensionsålder eller utnyttjad öb-rätt och i cofog-gruppen *socialt skydd* var det 27 procent av avgångarna. I övriga cofog-grupper var denna andel mindre än fem procent förutom inom *näringslivsfrågor* där andelen var tretton procent.

Diagram 3.3 – Andel av pensionsavgångar 2016 per uttagsålder och cofog-grupp

Totalt var det cirka 5 630 pensionsavgångar under 2016. Det var flest antal avgångar inom *utbildning* (1 352 st.) och minst antal avgångar inom *fritidsverksamhet, kultur och religion* (62 st.). Dessa två cofog-grupper hade de lägsta andelarna pensionsavgångar före 65-års månaden och de högsta andelarna efter 65-års månaden i jämförelse med övriga cofog-grupper.

4. Anställda och beviljade ålderspensioner vid 67 år eller äldre

Från och med den 1 september 2001 har arbetstagare, genom en tvingande regel i lagen om anställningsskydd (LAS), rätt men inte skyldighet att stanna kvar i sin anställning till och med den månad då han eller hon fyller 67 år. Att en arbetstagare är skyldig att avgå vid 67 år regleras i 11 kap. 1 § Allmänt löne- och förmånsavtal (ALFA). En arbetsgivare kan dock medge att en arbetstagare fortsätter att vara anställd efter 67 år. Avtal om tidsbegränsad anställning får träffas först när arbetstagaren har fyllt 67 år (5 § i lagen om anställningsskydd (LAS)).

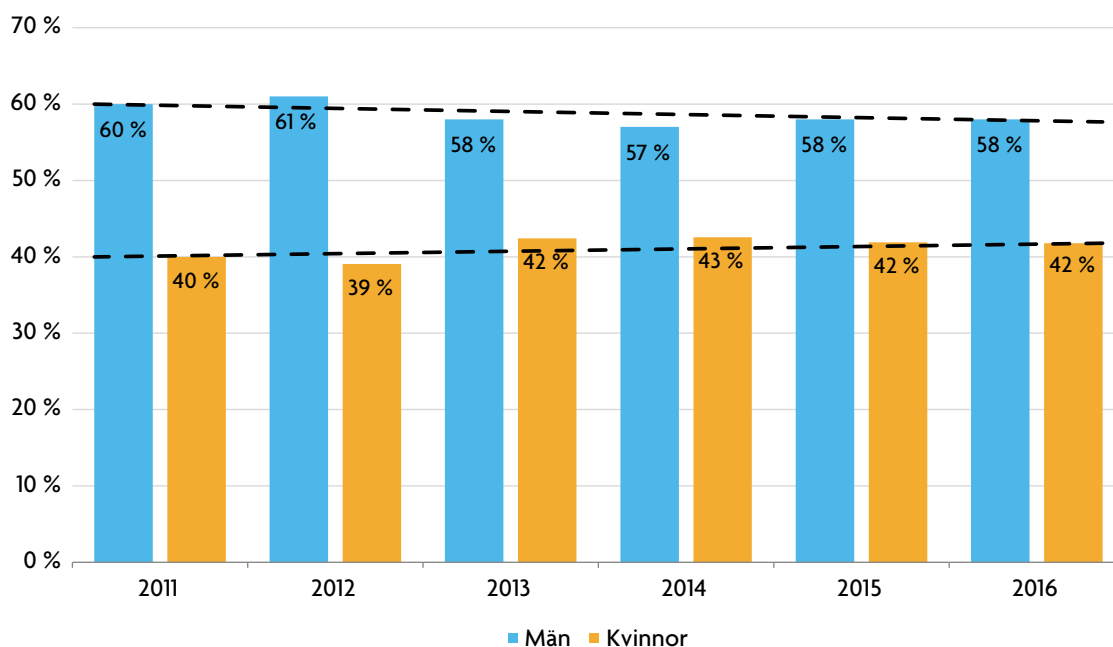
Antal anställda som är 67 år eller äldre har ökat för varje år för bägge könen. De personer som redovisas i tabellen nedan kan ha varit anställda under en del av året eller också ha varit anställda hela året.

Tabell 4.1 – Antal anställda vid 67 år eller äldre per kön och år

År	Män	Kvinnor	Totalt
2011	683	462	1 145
2012	761	488	1 249
2013	774	570	1 344
2014	795	589	1 384
2015	818	590	1 408
2016	840	603	1 443
Förändring från föregående år	+ 2,7 %	+ 2,2 %	+ 2,5 %

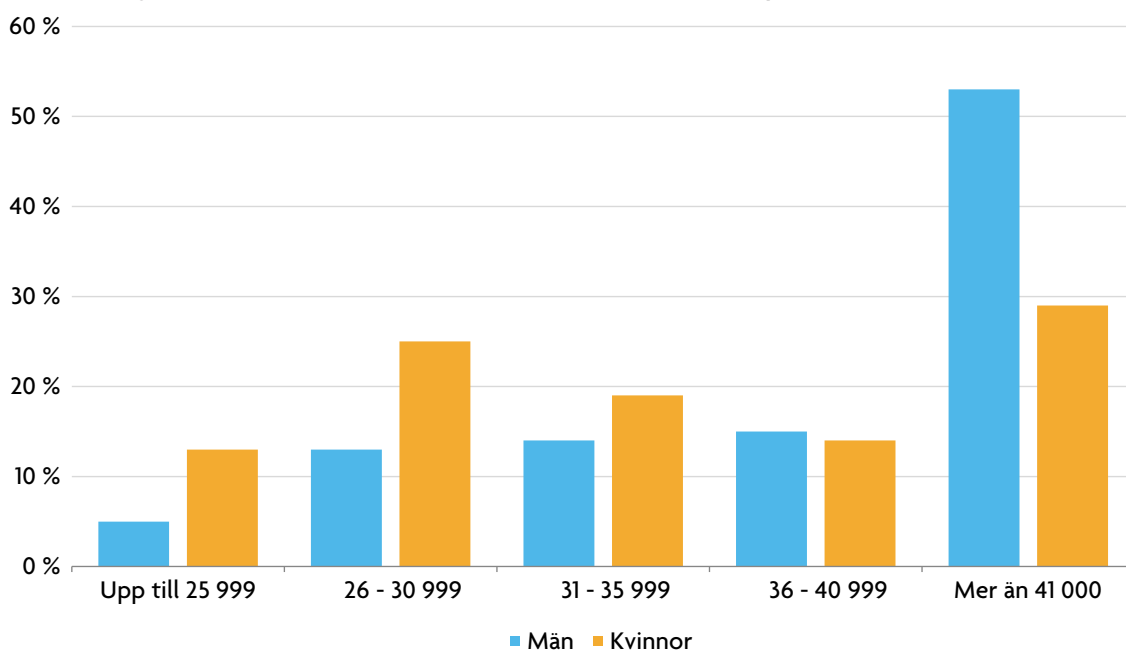
För alla år har det varit fler anställda män än kvinnor vid fyllda 67 år eller äldre. Skillnaden mellan andelarna anställda män och kvinnor i denna åldersgrupp har under de senaste sex åren varit ungefär detsamma för varje år, vilket visas i diagram 4.1. I denna åldersgrupp var det 2,7 procent fler anställda män och 2,2 procent fler anställda kvinnor 2016 än vad det var 2015.

Diagram 4.1 – Andel anställda vid 67 år eller äldre per kön och år

Mellan 2011 och 2016 har antal anställda kvinnor i denna åldersgrupp ökat med knappt 31 procent jämfört med männen som har ökat antalet med 23 procent. Totalt för bägge könen är de flesta, 47 procent, anställda inom utbildning. Därefter är det ungefär lika stora andelar inom allmän offentlig förvaltning (13 procent), samhällsskydd och rättsskipning (12 procent) och socialt skydd (13 procent).

Diagram 4.2 – Andel anställda vid 67 år eller äldre under 2016 per löneintervall och kön

Bland anställda i åldern 67 år eller äldre är medianlönen för männen 43 150 kronor och för kvinnorna 35 700 kronor. Knappt 29 procent av kvinnorna har en lön på 43 150 kronor eller mer och 70 procent av männen har en lön på 35 700 kronor eller mer.

Av männen hade mer än hälften (56 procent) av de anställda 67 år eller äldre en månadslön i intervallet 41 000 kronor eller mer. Av kvinnorna hade 33 procent en månadslön i det högsta löneintervallet.

Av de personer som 2016 tog ut ålderspension vid 67-årsdagen eller senare, var det 10 procent som haft en beviljad delpension före 65 år vilket var ungefär lika stor andel som de fyra föregående åren 2012 till 2015.

Antal beviljade ålderspensioner i åldrarna 67 år eller äldre har ökat med knappt 24 procent mellan 2011 och 2016. Det har varit fler män än kvinnor i denna åldersgrupp men kvinnorna har haft den högsta procentuella ökningen under dessa år. Männen har ökat antalet med 20 procent och kvinnorna har ökat med 29 procent.

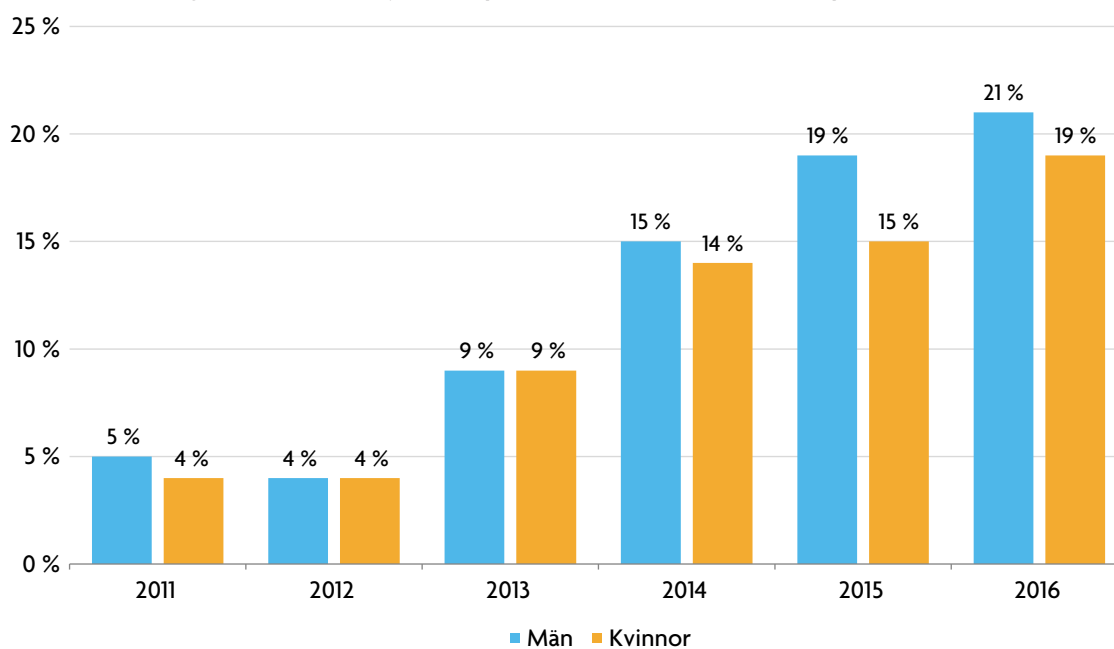
Tabell 4.2 – Antal nya ålderspensioner vid 67 år eller äldre per kön och år

År	Män	Kvinnor	Totalt
2011	527	350	877
2012	578	374	952
2013	597	440	1 037
2014	576	444	1 020
2015	596	410	1 006
2016	634	452	1 086
Förändring mellan 2011 och 2016	+ 20,3 %	+ 29,1 %	+ 23,8 %

Av de knappt 1 100 beviljade ålderspensionerna för 67 år eller äldre avgick majoriteten samma månad de fyllde 67 år det vill säga att de stannade så länge de hade rätt till. Diagrammet nedan visar andelen som tog ut ålderspensionen efter 67-årsgränsen. Mellan 2009 och 2012 var andelen cirka 4 procent. Sedan 2012 har andelen ökat för både män och kvinnor. Under det sista året var det cirka 20 procent som tog ut pension efter 67-årsgränsen medan resterande 80 procent tog ut pension vid 67-årsgränsen.

Skillnaden mellan andelen män och andelen kvinnor minskade under det senaste året från 3,6 procentenheter 2015 till 2 procentenheter 2016.

Diagram 4.3 – Andel nya ålderspensioner efter 67-års månaden per kön och år

Det har hittills varit väldigt få som tagit ut ålderspensionen efter 67-årsgränsen men det totala antalet har ökat relativt mycket de senaste åren från 39 stycken 2011 till 222 stycken 2016. Under alla år har det varit fler män än kvinnor som tagit ut pension efter fyllda 67 år. Skillnaden mellan antal män och antal kvinnor har dock ökat de flesta åren. Under 2009 var det endast 4 stycken fler män än kvinnor som tog ut pension efter 67-årsgränsen medan 2016 var det 48 stycken fler män än kvinnor.

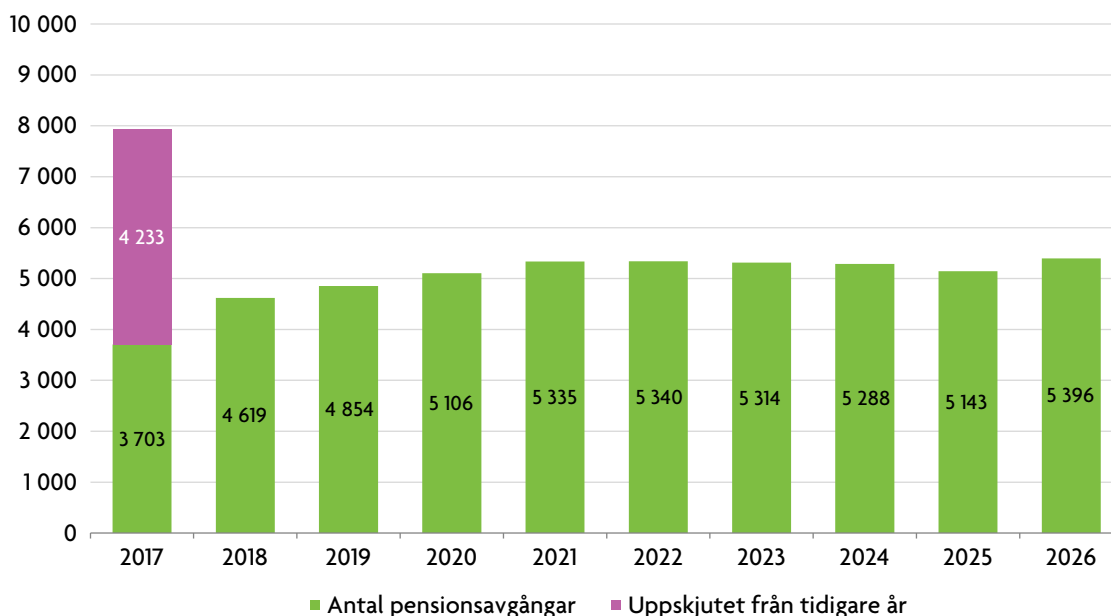
5. Framtida uttag av ålderspension

Underlaget för beräkningar i det här avsnittet är baserat på de individer som var anställda inom statsförvaltningen den 31 december 2016. SPV har uppgifter om deras pensionsåldrar och om de eventuellt har rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser. De framtida pensionsavgångarna är beräknade under följande antaganden:

- Den anställde slutar arbeta vid den ordinarie pensionsåldern eller vid den tidigaste tidpunkten som är möjlig enligt exempelvis övergångsbestämmelser (öb-rätt).
- Om arbetstagaren har dubbla anställningar med olika pensionsåldrar slutar han eller hon vid den tidigast möjliga tidpunkten.
- Om den anställde redan har uppnått pensionsåldern eller har rätt att gå i pension enligt övergångsbestämmelser och fortfarande är anställd antar vi att han eller hon går i pension under 2017.

Det var drygt 4 200 av de anställda inom statsförvaltningen som i slutet av 2016 hade uppnått sin pensionsålder eller hade rätt att avgå med ålderspension enligt övergångsbestämmelser och som fortfarande inte hade tagit ut sin ålderspension. Dessa redovisas med den lila stapeln i diagrammet. Antal uppskjutna pensionsavgångar är cirka 700 personer färre än vad det har varit de tre senaste åren. Enligt lag har vi rätt att arbeta kvar hos arbetsgivaren tills vi fyller 67 år och under 2017 kommer drygt 1 400 inom statsförvaltningen att vara 67 år eller äldre.

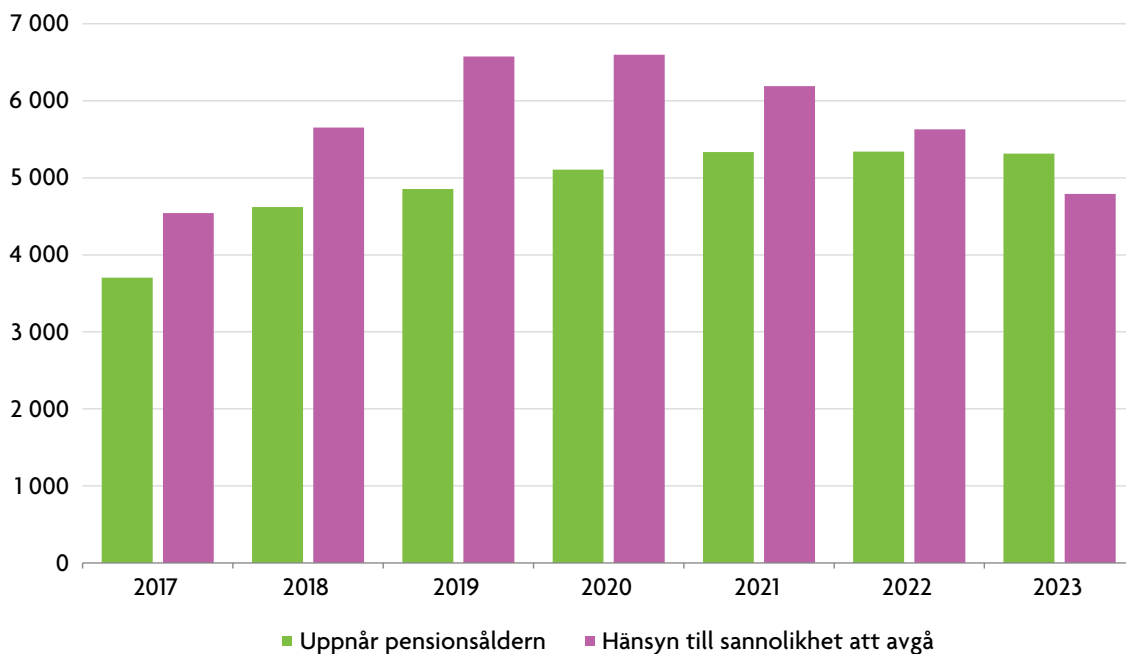
Diagram 5.1 – Antal framtida avgångar med ålderspension 2017 till 2026

Under de kommande 10 åren är det totalt cirka 54 000 anställda som ingår i staplarna för åren 2017 till 2026.

Nästa diagram tar hänsyn till att det är vanligt att avgå före och efter 65-årsdagen. I diagrammet antas också att de som hittills inte tagit ut ålderspensionen i slutet av 2016, trots att de uppnått pensionsåldern, avgår vid 67-årsdagen.

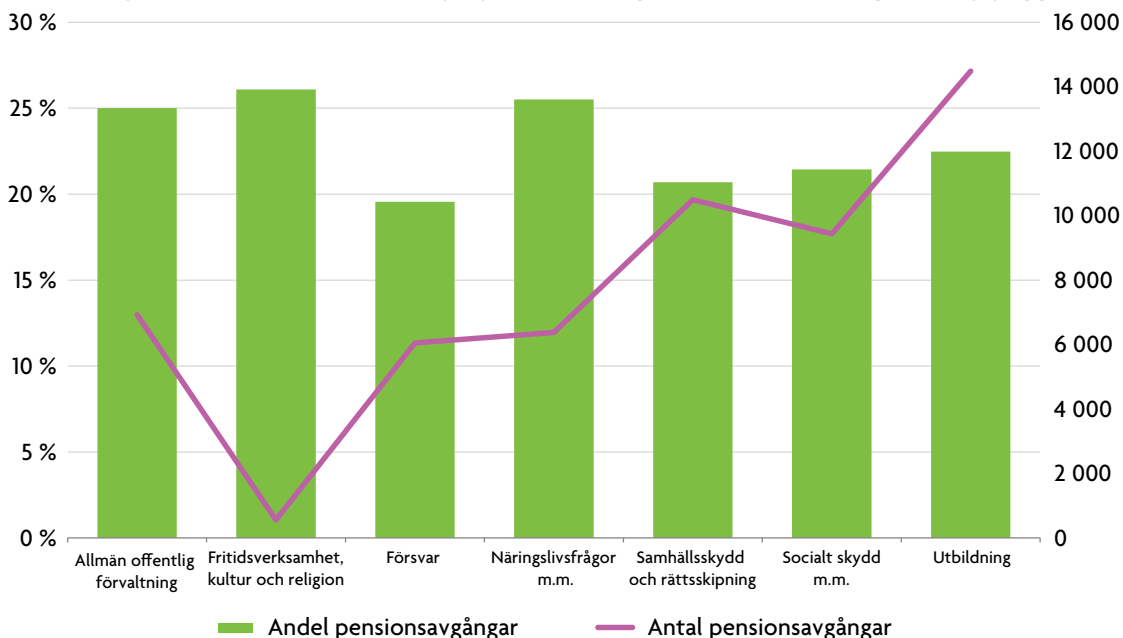
Diagram 5.2 – Antal framtida avgångar med ålderspension 2017 till 2023 med hänsyn till sannolikheten för att avgå vid en viss ålder

De gröna staplarna är de som även redovisas i diagram 5.1 medan de lila staplarna är prognosticerat antal med hänsyn tagen till sannolikheter för att avgå mellan 61 och 67 år. I diagrammet antas att den högsta åldern är 67 år. Totalt för perioden 2017 till 2023 är det nästan 6 000 fler som kan komma att avgå med ålderspension än det som visas i diagrammet med antal framtida pensionsavgångar enligt pensionsålder och öb-ålder.

Staplarna i diagram 5.3 visar andelen avgångar med ålderspension i förhållande till antal anställda inom respektive cofog-grupp. Linjen visar antalet avgångar med ålderspension.

Diagram 5.3 – Andel och antal avgångar med ålderspension 2017 till 2026 per cofog-grupp

En av fyra kommer att uppnå sin pensionsålder inom tio år i följande cofog-grupper; allmän offentlig förvaltning, fritidsverksamhet, kultur och religion och näringslivsfrågor. Försvaret har den lägsta andelen av förväntade pensionsavgångar där drygt en av fem uppnår sin pensionsålder medan utbildning har de flesta pensionsavgångarna i absoluta tal, knappt 14 500 individer.